

1- ناساندنی توژیینه وه که:

1.1 کیشهی توژیینه وه:

گه شه پیدان و دهرخستنی تواناکانی ماموستایان که پیوهندیان به پراکتیککردنی پیشه که یانه وه ههیه، راسته و خو کاریگری له سهر به ره و پیشچوونی په روه رده و فیرکردن ههیه، چونکه نه وه روونه که بزوینه ری سهره کی پرۆسه ی په روه رده و فیرکردن، ماموستایان. ماموستایان له که سایه تی په روه رده یی خو یان، هه لگری په یامه گرینگه کانی په روه رده، نه وان به رجه سته که ری به ها و نامانجه بالاکانن که خهونی حکومت و کومه لگن بۆ به ده سته پیدان، نه وه ش بۆ نه وه یه سهرجه م نامانجه کانی فیرکردن بینه دی و رهنگبده نه وه له که سایه تی فیرخواز. له لایه کی دی، پیویسته کارامه ییه کانی وانه وتنه وه ی ماموستایان پیشبخرین به به رده وه امی، و نابیت خالیک یان ویستگه یه که هه بی ماموستا له به ره و پیشچوون راهه ستنی، یان بللی ئیدی پیویستیم به گه شه پیدان و به ره و پیشچوون نییه، هه روه که ئیسته له واقعی ژبانی ماموستایان هه ستنی پیده کری، به و پییه ی ماموستا دوی ته و اوکردنی خویندنی بالا یان ته و اوکردنی په یمانگه ی ماموستایه تی، هه یچ جو ره خو لیک وانه وتنه وه ی دریژخایه نی نه بینوه، بویه به ره و پیشچوون له تواناکانی به که می هه ستنی پیده کرا. وه زاره تی په روه رده به مه به ستنی چاره سهری به شیک له م گرفتانه و گه شه پیدانی به رده وه ام له توانسته کانی ماموستایان، پرۆزه یه کی دریژخایه نی راگه یاند له ژیر ناوینشانی ستراتژی راهینانی ماموستایان، که تیدیا هه موو ماموستایه که هه فتانه وانه ی فیرکاری وهرده گریت و ئاشنای ریگا و شیوازه جو را و جو ره کانی وانه وتنه وه ی تازه ده بیت له ریگای نه کته ریکی په روه رده ییه وه به ناوی ماموستای راهینه ر. توژیهران مه به ستنیه نه وه بزانه که ئایا تا چه نده نه م پرۆزه یه توانیویه تی کارامه ییه کانی وانه وتنه وه لای ماموستایان پیشبخت و شیوازه کانی فیرکردن له به رگه نه ریته یه که ی دهر به پیریته و له ته که گورانکاریه خیراکانی جیهان به گشتی و بواری په روه رده و فیرکردن به تاییه تی، بگونجیت، هر له م روانگه یه وه توژیهران مه به ستنیه له م توژیینه وه یه دا وه لامی نه م پرسیره بده نه وه:

- ئایا تا چه نده پرۆگرامی راهینانی وه زاره تی په روه رده رۆلی هه بووه له ده ستنی کارامه ییه بنچینه ییه کانی وانه وتنه وه لای ماموستایانی قوناعی بنه رته ی؟

2- گرینگی توژیینه وه:

گرینگی نه م توژیینه وه یه خو ی ده بینته وه له م چه ند خاله ی خواره وه:

1. سوودی ده بیت بۆ نه وه ی بزانه ریت تا چه نده پرۆزه ی راهینانی وه زاره تی په روه رده نامانجه کانی به دیه پناوه و له کام لایه ن گورانکاری کردوه و، پیداو یستیه کانی چین له داها توو یان چ ته وه ریکی دی هه لبرێردری بۆ وانه ی راهینان له سالی ئایینه.
2. ده کریت پیشینی نه و ئاریشه و ئالنگاریانه بکات که له ئایینه دا رووبه رووی پرۆزه ی راهینان دهنه وه و، چاره سهره کانی پیشنیاز ده کات له چوارچیوه ی راسپارده و پیشنیاز ده کان.
3. ده توانری بکریته پالنه ریگ بۆ ماموستایان له وه ره هند و بوارانیه که تیاندا گه شه یان کردوه و به ره و پیشچوون، به تاییه تی له بواری کارامه ییه سهره کییه کانی وانه وتنه وه، واته نه م توژیینه وه یه بکریته به لگه یه کی نه کادیمی و قه ناعه ت به ماموستایان بکات به زهره رته به شداریکردنی چالاکانه له وانه کانی راهینان، له نه گه ری نه رینی بوونی نه نجامه کان.
4. نه م توژیینه وه یه ده بیته هاندەر بۆ توژیهرانی دیکه تا وه کوو توژیینه وه ی زیاتر و پیویست له لایه ن و ره هه نده کانی دیکه ی پرۆزه ی راهینان بکن.

3- نامانجی توژیینه وه:

- 1- زانیی رۆلی پرۆزه ی راهینانی وه زاره تی په روه رده له ده ستنی کارامه ییه بنچینه ییه کانی وانه وتنه وه لای ماموستایانی قوناعی بنه رته ی.
- 2- زانیی رۆلی پرۆزه ی راهینانی وه زاره تی په روه رده له ده ستنی (کارامه یی پلاندانان، کارامه یی پیوه ندییه مروییه کان، کارامه یی گه شه پیدانی پیشه یی و زانستی، کارامه ییه کومه لایه تیه کان و ده ستنی کارامه یی هه لسه نگاندن) لای ماموستایانی قوناعی بنه رته ی.
- 3- زانیی رۆلی پرۆزه ی راهینانی وه زاره تی په روه رده له ده ستنی کارامه ییه بنچینه ییه کانی وانه وتنه وه لای ماموستایانی قوناعی بنه رته ی بۆ هه ریه که له گورا وه کانی ره گه ز، سالانی خزمه ت و پسپوری.

1-4 سنوره کانی توڙينه وه:

- 1- سنوري مروی: سهرجم ماموستايانی بازنه ی دووه می قوناعی بنه رتی پاریزگای هه ولیر دهگریته وه له پسپوری (بابه ته کومه لایه تیه کان، زانسته گشتیه کان).
- 2- سنوري شوینی: پهروه رده ی ناوه ندی هه ولیر دهگریته وه.
- 3- سنوري کاتی: توڙينه وه که له ماوه ی خویندی سالی 2023-2024 جیبه جی دهگریته.

1-5 پیناسه ی دیاریکردنی چه مکه کان:

1- راهیتان:

- (بهاسین، 2020): بریتیه له پرؤسه ی ره خساندی هؤکاره جوړاوجوره کانی فیرکردن که به هویانه وه ده بنه هاوکار و پالپشتیه کی باش بؤ ماموستایان و فیرکاران بؤئه وه ی له ئیسته و داهاتودا، کارا و چالاک بن له ریگه ی بناتنای کارامه یی و توانا کاریه کان بؤ به رزکردنه وه ی ئاستی ئه دایان له کاتی ئیشکردندا. (Bhasin, 2020: 1)
- پیناسه ی ریکاری: بریتیه له کومه لیک چالاکي ریکخراو به مه بهستی توندوتولکردنی کارامه ییه کان، ئه وه ش به دیارده که ویت له وه لامدانه وه ی نمونه ی توڙينه وه بؤ برگه و بواره کانی کارامه ییه بنچینه ییه کانی وانه وتنه وه.

2- کارامه ییه بنچینه ییه کانی وانه وتنه وه:

- (حمیده و آخرون، 2003): بریتیه له "هه موو زانین، شاره زایی و کارامه ییه پیوسته کان بؤ ئه داگردنی پیشه ی ماموستایه تی و وانه ووتنه وه له کاتی کارلیککردنی له هه موو هه لوئیسته پهروه رده یی و فیرکاریه کانی". (حمیده و آخرون، 2003: 10-11)
- پیناسه ی ریکاری: بریتیه له وه لامی ماموستایانی به شداریبوو له پرؤزه ی راهیتانی وه زارته ی پهروه رده بؤ برگه و بواره کانی پیوه ری بنیاتراو له لایه ن توڙهرانه وه به مه بهستی دهرکه ووتنی ئاستی کاریگر راهیتان له به ده سخته ستی کارامه ییه بنچینه ییه کانی وانه وتنه وه.

2 چوارچیه ی تیوری و توڙينه وه کانی پیشوو:

2.1 چوارچیه ی تیوری :

2.1.1 چه مکی راهیتان:

- هه ریه که له (کرایگر، 2017) و (ئیزات، 2016) پیناسه ی چه مکی راهیتان ده که ن که بریتیه له گرینگترین ئامرازی سهره کی به رزکردنه وه ی ئاستی ماموستایان و ئاماده کردنیان له هه موو لایه نه کانه وه تا بتوانی له پرووی جوړیه وه ئه دا و پراکتیکه کانی به رز و بالابن له ژبانی پیشه یی تاییه تیه انه وه (Kraiger, 2017, 1) و (Izzat, 2016: 321). له لایه کیدیکه وه (ریدا، 2003) پیناسه ی دهکات به وه ی بریتیه له گوړانکاری له رهفتاری تاکه کانه وه به هوی به ده سخته ستی باشترین کارامه یی، هؤکار و ریگه ی هه مه جوړ بؤ کردنی ئیشیکی دیارکراو به سهرکه وتووی، به شیوه یه که بی جیاوا تر بی وه که له پیش راهیتانه که (Reda, 2003: 16).

- له چوارچیه ی پیناسه کانی پیشوو، توڙهران پینانویه که راهیتان بریتیه له کومه لی کار و چالاکي فیرکاری ئامانج لیان گوړانه له رهفتار و کرداری ماموستایان و فیرکاران به هوی وهرگرتن و بناتان و به ره وپیشبردنی کارامه یی و شاره زایی و معریفه یان، بؤ به دیهیتانی ئامانجه کانی پهروه رده و فیرکردن و جوانکردن و ریکخستن و ورده کاری له ئه دایان.

2.1.2 گرینگی راهیتان:

- گرینگی راهیتان له وه به دیارده که وئ که به ردی بناغه ی پیشخستن و به ره وپیشبردنی کومه لگه یه له سهرجم کایه و بواره کانه وه چونکه ئه رکی سهره کی راهیتان بناتنای کارامه ییه کانی ره گه زی مروی سیستمی کومه لگه یه. له پال ئه مه ییش، بنیاتنای کارامه ییه کان ده بیته هوی پترکردنی به ره مه کانی ماموستایان له ساتی خزمه تدا هه روه که (التقفي، 2013: 58) ئامازه ی پیکردوه. هه ر له چوارچیه ی گرینگی و بایه خی راهیتان، (المنیع، 2016: 50) ئامازه ی به مانه وه ی دامه زراوه کان کردوه له سهرپنی خوین به هوی به رده و امیتی خوله کانی راهیتان و وهرگرتنی معریفه ی نوی و وهرچه رخانندی بؤ کارامه یی تازه و پیویست بؤ به رجه سته کردنی به ها و ئامانجه کانی دامه زراوه که سهره پای

په ره پیدانی خود له لایه ن تا که کانیا نه وه.

ده کری گرینگی راهینان به گویره ی هه ریه که له (Slavkovic & Slavkovic, 2019: 119-121) و (McClelland, 2002: 7-8) باسی کردووه، کورت و پوخت بکهینه وه له م چهنه خاله ی خواره وه:

1- تازه کردنه وه ی مه عریفه ی ماموستایان سه باره ت به ستراتیژه نوییه کانی وانه وتنه وه و کرده کانی فیرکاری له ژینگه ی فیرکردندا.

2- تازه کردنه وه ی کارامه یی، هه لویست و شاره زایی ماموستایان له ژیر روشنایی شیوازه نوییه کانی وانه وتنه وه و دوخ تازه ی په روه رده و لیکولینه وه ی په روه رده یی.

3- به هیزکردن و توکمه کردنی ماموستایان له جیبه جیکردن و پراکتیککردنی نه و گورانکاربیانه ی خراوه ته نیو پروگرامه بریارلیدراوه کانه وه، یاخود نه و پروژه نوییه کانی کارده کهن بو گورینی شیوازه و تیروانینی ماموستایان له بواری ریگا کانی وانه وتنه وه.

4- به هیزکردن و توکمه کردنی فیرگه و قوتابخانه کان له پرووی پیشخستنی بنه ما سه ره کییه کانی وانه وتنه وه ی هاوچه رخ و نوی و رهنگدانه وه ی له ناو پروگرامه کانی خویندنه وه.

2.1. 3 ئامانجه کانی راهینان:

هه ریه که له (Michael & Rodney, 2009: 11) و (بوشرباک: 1995: 58) و (الطعانی: 2002: 17) به م شیوه یه ی خواره وه ئامانجه کانی راهینانی پو لیکردووه و باس کردووه:

1- ئامانجه ته قلیدییه کان: نه و ماموستایانه ی که تازه و نوین و نه زمونیان نییه، راهینانیان پیده کری له سه ر بنه ما، شیوازه، ریگه و ته کنیکه سه ره کییه کانی وانه وتنه وه.

2- ئامانجه کانی په یوه ست به چاره سه ری کیشه کان: راهینان کردن به ماموستایان سه باره ت به چاره سه رکردنی نه و کیشه، گرفت، ئالنگاری و ته نگزانه ی دینه سه ریگه ی خویندن و فیربوون، به مه به سستی بناتانی کارامه یی نه و تو که ماموستایان بتوانن زال بن به سه ریان و هه نگاوبنن به ره و به دیهینانی ئامانجه کان.

3- ئامانجه داهینان و شاکاری: کومه لی راهینانی جویری و چروپر به مه به سستی پیشکیشکردنی به رزترین ئاست له پرووی نه دا و به ره مه وه، هه روه ها به ده ستهینانی ئامانجه کان به کوالیتییه کی به رز و نایاب.

2.1. 4 کارامه یی بنچینه یییه کانی وانه وتنه وه:

ماموستا به گرینگترین ره گه زی ناو پروسه ی په روه رده و فیرکردن داده نری، چونکه پروسه ی وانه وتنه وه و فیرکردن پاسته وخو به نه وه به ستراره، سه ره رای نه وه ماموستا پردی په یوه ندی نیوان په یوه ی فیرکاری (Curriculum) و فیرخوازه و له ری ستراتیژ و ریگه کانی وانه وتنه وه ی نوی و تازه ئامانج و مه به سته په روه رده یی و فیرکارییه کان به رجه سته ده کات. که واته، پیویسته ماموستا ئاماده بکری و راهینانی خه ستوخولی پیبکری تاوه کوو بتوانی نه و به رپرسیاریتییه گه وره یه له نه ستو بگری، نه مه ش به وه ده بی وانه وتنه وه ببینه کارامه یی و تواناکاری تییدا و خاوه نییان بی. (Al-Fatli, 2014: 6)

زیتون (2004) ئامازه به وه ده کات که پیشه ی ماموستایه تی و وانه وتنه وه پیویستی به چهنه کارامه یییه کی بنچینه یی هه یه تاوه کوو سه رکه وتن به ده ستهینیت و ئامانجه کانیش به دیهینیت، نه گه ر نه م کارامه ییانه نه بنه به شیک له که سایه تی پیشه یی ماموستا، نه وا به نه گه ری زوره وه سه ری له شکسته وه ده چیت. (زیتون، 2004: 9)

محمود (2005) باسی نه وه ده کات ماموستا پیویسته خاوه نی کومه لی کارامه یی بنچینه یی بیت، وه ک: کارامه یی پلاندانان که داخواری دیاریکردنی تاییه تمه ندییه کانی فیرخوازه، ویرای زانینی پیداویستی و تواناکانان، له ته که نه مه ییش داریستی ئامانجه کان، هه روه ها کارامه یی جیبه جیکردنی پلان و کارامه یی هه لسه نگاندن. (محمود، 2005: 15)

هه ریه که له شحاته و النجار (2003) پیناسه ی کارامه یی وانه وتنه وه ده کهن به وه ی "کومه لی ره رفتاری فیرکارین که ماموستا نه نجامی ده دات له کاتی چالاکیه فیرکارییه کان له ژوره کانی خویندن و فیربوون و له ده ره وه ی پروسه که ش، به مه به سستی به ده ستهینان و به رجه سته کردنی ئامانجه کان، هه روه ها چهنه توانامه ندییه کی دیارکراون بو نه نجامدانی

پیشه‌ی مامۆستایه‌تی و ئه‌ره‌که‌کانی وانه‌وتنه‌وه". (شحاته، والنجار، 2003: 303)

عبیدات (2007) پینی وایه پنیوسته راهیتان به مامۆستایان و فیرکاران بکری بۆ کارامه‌یه‌کانی وانه‌وتنه‌وه له سنی بواری سه‌ره‌کی: یه‌که‌م، بواری ئه‌کادیمی؛ دووهم، بواری پیشه‌یی؛ سێیه‌م، بواری رۆشنییری گشتی، له‌م بوارانیش چه‌ندان لقی دیکه‌ی لیده‌بیته‌وه که راسته‌وخۆ په‌یوه‌سته به کارامه‌یه‌ بنچینه‌کانی وانه‌وتنه‌وه‌وه. (عبیدات، 2007: 147-146)

عطیه (2020) پینی وایه کارامه‌یه‌کانی وانه‌وتنه‌وه ئه‌مانه ده‌گریته‌وه:

1- کارامه‌یی پلاندانان: گرینگیه‌که‌ی ئه‌وه‌یه مامۆستا ئامانجی وانه‌که دیاری ده‌کات به‌هه‌موو جووره‌کانیه‌وه، هه‌روه‌ها کاته‌که دابه‌ش ده‌کات به‌سه‌ر ته‌واوی وانه‌که به‌دیاریکردنی چالاکیه‌که‌وه، سه‌ره‌رای هه‌لبژاردنی ریگه (میتۆد) یان ستراتژیکی گونجاو له‌گه‌ل بابه‌ته‌که و ریزبه‌ندیکردنی چه‌مک و زاراوه‌کانی په‌یوه‌ست به بابه‌ته‌که‌وه.

2- کارامه‌یی جینه‌جیکردن: ئه‌مه‌ش توانای مامۆستا بۆ جینه‌جیکردنی ئه‌و پلانه‌ی دایناوه ده‌گریته‌وه، به‌گشتی پنیوه‌ندی نیوان مامۆستا و فیرخوازه‌کانی نیشان ده‌دات، پنیوه‌ندییه‌ مرویی و کۆمه‌لایه‌تییه‌کان بۆ به‌دییه‌تانی ئامانجه مه‌عریفی و سۆزه‌کی و ره‌فتارییه‌کان.

3- کارامه‌یی هه‌لسه‌نگاندن: بریتیه‌ له‌و پرۆسه‌یه‌ی که مامۆستا به‌هۆیه‌وه ده‌یه‌ویت بزانیته تا چه‌ند فیرخوازه‌کانی فیربوون له‌میانیه‌ پلانه‌که و جینه‌جیکردنه‌که‌ی، تا چه‌ند ریگه و شیوازه‌که‌ی وانه‌وتنه‌وه کاریگه‌ری داناوه، مامۆستا به‌به‌کاره‌یتانی تۆماری هه‌لسه‌نگاندن و شیوازه هه‌مه‌جووره‌کانی فیدباک ئاسته جیاوازه‌کان ده‌رده‌خات و پلانی گونجاو داده‌نیت بۆ چاکسازی. (عطیه، 2020: 533-534)

(Gultom et al, 2020) پینی وایه که کارامه‌یه‌کانی وانه‌وتنه‌وه ئه‌مانه ده‌گریته‌وه:

1- کارامه‌یی پرسیارکردن (Questioning skills)

2- کارامه‌یی پالپشتیکردن (Reinforcement skills)

3- کارامه‌یی هه‌مه‌جوورکردن (Variation skills)

4- کارامه‌یی روونکردنه‌وه (Explaining skills)

5- کارامه‌یی کردنه‌وه و داخستنی وانه‌کان (Opening and Closing lessons skill)

6- کارامه‌یی رینوینیکردنی گروپی بچووک (Small group guiding skill)

7- کارامه‌یی به‌رپه‌یوه‌بردنی پۆل (Class management skill). (Gultom et al, 2020: 1566-1569)

له‌لایه‌کی دی عبدالشافی (2013) و Singer (2003) ئاماژه به‌وه ده‌کات بۆ ئاماده‌کردنی مامۆستایان بۆ سه‌ده‌ی بیست و یه‌ک، سه‌ره‌رای کارامه‌یه‌ ته‌کنیکیه‌کان، پنیوسته کارامه‌یه‌ مرویی و کۆمه‌لایه‌تییه‌کان بخرینه ناو پرۆگرامه‌کانی راهیتانی مامۆستایان، تا سه‌ره‌تا به‌ها مرویی و کۆمه‌لایه‌تییه‌کان له‌نیوان مامۆستایان خۆیان ره‌نگ بداته‌وه، دوا‌یش به‌رپه‌یته‌وه نیوان فیرخوازان. (عبدالشافی، 2013: 147-146) و (Singer, 2993: 26)

(محمود، 2005) ئاماژه‌ی به کۆمه‌لیک تایبه‌تمه‌ندی کارامه‌یه‌کانی وانه‌وتنه‌وه کردووه که جیای ده‌کاته‌وه له جووره‌کانی دی کارامه‌یی، وه‌ک:

1- گشتگری (العمومیة): له هه‌موو هه‌لوێستیکه‌ی فیرکاری ئه‌و کارامه‌یه‌یه‌ به‌کاردیت.

2- تیکه‌ه‌لکیشی (التداخل): هه‌ر کارامه‌یه‌یه‌ک پنیوه‌ندی ئۆرگانی هه‌یه له‌گه‌ل جووره‌کانی دی کارامه‌یه‌ی وانه‌وتنه‌وه، به‌جووری ئه‌سته‌مه لیکجیا بکریته‌وه.

3- دینامیکی (الدینامیکية): بزێون و هه‌رده‌م له‌پیشقه‌چووندان.

4- وه‌ده‌سته‌هاتووه (مکتسبة): به‌راهیتان فیربوون رووده‌دات و به‌دووباره‌کردنه‌وه ده‌بیته کارامه‌یی. (محمود، 2005: 18)

2.2 توێژینه‌وه‌کانی پیشوو:

2.2.1 خسته‌ه‌روو و به‌راوردی توێژینه‌وه‌کانی پیشوو.

بېروانه خشتهی (1)

خشتهی 1 خسته پرووی توپژینه و هکانی پیشوو

ز	ناوی توپژهر وسال	نامانجی توپژینه و ه	رېبازی توپژینه و ه نامراز	نمونه توپژینه و ه	شوین	نه نجام
1	النعیمی 2020	زانینی رۆلی خوله کانی راهینان بو ماموستایانی بازنه یه که م له گه شه پیدانی کارامه یی وانه گوتنه وهی کاریگر له روانگه ی خویمان له ژیر رؤشنایی کومه لیک گوراو له ولاتی ئه رده ن.	شیکاری پو و پیوی. فورمی راپرسی	(232) ماموستا له ره گزی نیر و می	قوتابخانه کانی پاریزگای (القویسمه)	نه نجامی توپژینه و ه که ی رۆلی خوله کانی راهینان بو کارامه یی وانه وتنه وهی کاریگر له پله یه کی به رزدايه.
2	Niamhom, srisuantang & tonpihai 2018	زانینی به راوردی په زامه ندی ئاراسته ی خولی راهینان له وه رزه کانی خویندن بو ماموستایان زمانی ئینگلیزی له قوتابخانه کانی تایلند.	میتودی وه سفی. فورمی راپرسی	(28) ماموستا له ره گزی نیر و می	قوتابخانه کانی تایلند	جیاوازی به هاداری ئاماری هه به له نیوان ماموستایانی زمانی ئینگلیزی سه باره ت به په زامه ندی خوله کانی راهینان.
3	موسی 2018	زانینی کاریگری ناوه رۆکی راهینانی ماموستایان په یوه ندی به ئه دایان له روانگه ی به رپوه به ری قوتابخانه کانی له پاریزگای المفرق.	میتودی په یوه ندگیری وه سفی. فورمی راپرسی	(224) به رپوه به ری قوتابخانه	قوتابخانه کانی پاریزگای المفرق - ئه رده ن	بوونی په یوه ندیه کی پنجه وانه له نیوان پله ی کاریگری ناوه رۆکی خوله کانی راهینان لای ماموستایانی
4	عماوی و علی 2018	زانینی راده ی به جیهینانی ماموستایانی خویندی کومه لایه تی بو کارامه یی وانه گوتنه وهی کاریگر له ژیر پیوه ری خویندی کومه لایه تیه کاند.	میتودی وه سفی. فورمی راپرسی	(20) ماموستا له ره گزو می نیر	قوتابخانه کانی ولاتی ئه رده ن	نه نجامدانی کارامه ییه کانی وانه ی کومه لایه تی لای ماموستایانی زانسته کومه لایه تیه کان له ئاستیکی نزمدا بووه
5	الغزو واخرون 2004	زانینی راده ی جیه جیکردنی کارامیه کانی وانه گوتنه وه لای ماموستایانی په روه رده ی تایبه ت له ولاتی ئیمارات.	میتودی وه سفی. فورمی راپرسی	(166) ماموستا له ره گزی نیر و می	قوتابخانه کانی ولاتی ئیمارات	سه رجه م بواره کان به هاداری ئاماری بوونه له نیوان ناوه ندی ژمیره یی بو خه ملاندنی نمونه ی توپژینه و ه که له پله یه کی به رزدايه.

3- ریکارییه کانی توپژینه و ه که:

ئه م به شه ی توپژینه و ه که باس له ریکارییه کانی توپژینه و ه که ده کات و پروونی ده کاته و ه که رېباز و کومه لگای نمونه ی توپژینه و ه چین، نامرازه کان له پرووی ئاماده کردن و به کارهینان و جیه جیکردنیان، و هوکاره ئامارییه کان که له چاره سه ری داتا کان به کارهاتوون و گه یشتن به نه نجامه کانی توپژینه و ه که، ئه م هه نگاوانه ی خواره و ه خسته پرووی ریکارییه کانی توپژینه و ه که یه:

3-1 رېبازی توپژینه و ه:

له گرنگترین هه نگاوه کانی ریکارییه کانی توپژینه و ه، بریتیه له ده ست نیشانکردنی رېبازی توپژینه و ه، له م توپژینه و ه یه دا توپژهران پشتیان به ستووه به رېبازی توپژینه و ه ی (وه سفی شیکاری)، که گونجاوه بو به دیهینانی ئامانجه کانی توپژینه و ه که.

2-3 كۆمەلگە تويۇنەو:

لە تويۇنەو پەروەردەيەكاندا، دەستىشانكردى كۆمەلگە تويۇنەو كارىكى گرنگە، ئەم ھەنگاۋە بە دەسپىك دادەنرەت بۇ ديارىكردى نمونە تويۇنەو، چونكە تويۇنەران مەبەستىيانە بزائن لەسەر چ كۆمەلگەيەك گشتاندىن بۇ تويۇنەو ھەكەن. سەبارەت بە كۆمەلگە ئەم تويۇنەو ھە برىتییە لە سەرجمى مامۇستايانى قۇناغى بئەرەتى بازنىە دووہم پۇلەكانى (4-6) لە ناوھندى پارىزگای ھەولیر، بۇ سالى خويىندى (2023-2024)، كە پىكھاتوون لە (1380) مامۇستا لە ھەردو پەگەز (نیر-مى)، ھەروەكو لە خىستەى (2) روونكر اوھتەو.

خىستەى 2 خىستەرووى كۆمەلگە تويۇنەو

رېژەى سەدى پەگەز لە كۆمەلگە	ژمارەى مامۇستايان بەيى پەگەز	پەگەز	ژمارەى مامۇستايان	ژمارەى قوتابخانە
% 35	488	نیر	1380	131
% 65	892	مى		
%100	1380	كۆ		

3-3 نمونەى تويۇنەو ھەكە:

دوای دەستىشانكردى كۆمەلگە تويۇنەو ھەكە كە پىكھاتوۋە لە (1380) لە ھەردو پەگەز لە بازنىە (دوۋەمى) قۇناغى بئەرەتى لە شارى ھەولیر، تويۇنەران ھەستان بە ديارىكردى نمونەى تويۇنەو ھەكەيان بە شىۋەيەكى ھەرمەكى چىنايەتى كە پىكھاتوون لە (150) مامۇستا لە ھەردو پەگەز بۇ سالى خويىندى (2023 - 2024)، ھەلبۇزاردى ئەم نمونەيە بە جۇرىك بوو كە تەواۋى ئاراستە جياۋازەكانى شارى ھەولیر بگرىتەو، مەرجى تويۇنەران ئەو بوو كە ۋا نمونەكە نوینەرايەتى زۇرتىن قوتابخانە بكات و لە زۇرتىن شوینى جياۋاز بۇچوونەكان كۆبكرىنەو، بۇ ئەم مەبەستەش بۇ نمونەى سەرەكى تويۇنەو ھەكە لە زۇرتىن قوتابخانە مامۇستايان دەستىشانكر بە مەبەستى ۋەلامدانەۋى فۇرمەكە، لە خىستەى (3) ژمارەى مامۇستايان و جياۋازى پەگەزى و پسپۇرى و سالانى خىزمەت، بە ژمارە و رېژەى سەدى روونكر اوھتەو بۇ نمونەى سەرەكى تويۇنەو ھەكە.

خىستەى 3 خىستەرووى ژمارەى نمونەى تويۇنەو ۋە رېژەى سەدى

رېژەى سەدى	ژمارە	چىنەكان	گۇراۋەكان	نمونە
%43.3	65	نیر	پەگەز	نمونەى سەرەكى تويۇنەو
%56.7	85	مى		
%53	80	كۆمەلەيتى	پسپۇرى	
%47	70	زانستى		
%26.7	40	كەمتر لە 15	سالانى خىزمەت	
%33.3	50	15-21		
%40	60	زىاتر لە 22		
%100	150	كۆ		

4-3 ئامرازەكانى تويۇنەو ھەكە:

تويۇنەران بە ھۆى گونجانى لەگەل سروسىتى تويۇنەو ھەكەيان، بە شىۋەيەكى بئەرەتى پىشتيان بەستوۋە بە ئامرازى

راپرسی بۆ پېوانه كړدنی گورای توپزینه وه که، دواتر چونه تی ناماده كړدنی نامرزی توپزینه وه که دهخریته پروو که خوی ده بینه ته وه له پیوه ری (راهیتانی کارامه یی بنچینه یی کانی وانه وتنه وه).

3-5 ههنگاوه کانی بنیاتانی نامرزی توپزینه وه که (راپرسی):

توپزهران له توپزینه وه کاندای به شیوه یی کی به رچاو نامرزی راپرسی به کاردهینن به مه بهستی وهرگرتنی بوجوونی لیتویژراو، سه بارهت به پرسیاره کانی توپزینه وه که، به شیکي توپزهران نامرزه کانی بنیات دهنن، به شیکیان به ناماده یی له توپزینه وه کان وهریده گرن، به شیکیش به سوود وهرگرتن له چهند توپزینه وه یی کی هاوشیوه به چهند ههنگاوک ناماده یی ده که نه وه، توپزهران له م توپزینه وه یی دا پیوه ری راهیتانی کارامه یی بنچینه یی کانی وانه وتنه وه بنیات دهنن به چهند ههنگاوک.

3-6 بنیاتانی پیوه ری راهیتانی کارامه یی بنچینه یی کانی وانه وتنه وه:

دوای به دوا دچوونی توپزهران له سهر ژماره یی که له توپزینه وه کانی پیشوو په یوه ست به بابه ته که، پیوه ری کی گونجاویان نه دوزییه وه که نامانجه کانی توپزینه وه که یی به دی به نیت، بویه توپزهران پیوه ری راهیتانی پیوه ری کارامه یی بنچینه یی کانی وانه وتنه وه بنیاتانی له قوناعی بنه رتی به م ههنگاوانه یی خواره وه:

3-6-1 دیاریکردنی نامانجه له بنیاتانی پیوه ری:

توپزهران نامانجه یی پیوه ری راهیتانی کارامه یی بنچینه یی کانی وانه وتنه وه یان دیاریکرد، و نامانجه له بنیاتانی ئم پیوه ری به مه بهستی زانینی ئه وه یی تاچنده پروژهی راهیتانی وهرارهی په روه رده له ده سستستی کارامه یی بنچینه یی کانی وانه وتنه وه رولی هه بووه، و ئایا ئاستی ئه و رول و کاریگه رییه چنده له قوناعی بنه رتی.

3-6-2 دیاریکردنی برکه و بواره کانی پیوه ری:

پاش گه رانه وه یی توپزهران بۆ توپزینه وه کانی پیشوو و ئه و سهرچاوه زانستیانه یی که په یوه ندیان به پیکهاته و تاییه تمه ندی نمونه یی توپزینه وه که وه هیه و پیدانی فورمی راپرسیی کراوه به ماموستایان، توپزهران برکه کانی پیوه ری یان دیاریکرد، برکه کان نووسرانه وه که پیکهاتبوون له (27) برکه و (5) بوار به شیوه یی سهره تایی، که له خشته یی (4) پروونکراوه ته وه:

خشته یی 4 دیاریکردنی ژماره یی بواره کان و برکه کانی پیوه ری

ژماره یی بوار	ناونیشانی بوار	ژماره یی برکه کان
1	کارامه یی پلاندانان	6
2	کارامه یی به رپوه بردنی په یوه ندییه مرؤییه کان	5
3	کارامه یی گه شه پیدانی پیشه یی و زانستی	6
4	کارامه یی کومه لایه تیه کان	5
5	کارامه یی هه لسه نگاندن	5

3-6-3 دیاریکردنی نمره کانی پیوه ری:

بۆ وه لامدانه وه یی برکه کان به پیی پیوه ری (لیکارت) پؤلین کراوه، ئه م پیوه ری له لایه ن (Likert) دانراوه، یه کیکه له پیوه ری باوه کان بۆ پیوانه كړدنی زانیارییه ری کخراوه کان له توپزینه وه کاندای، کومه لیک ده سته واژه یی ساده ده گریته خو، که بوجوونی لیتویژراوان نیشانداده ت به هه لبراردنی یه کیکه له بژارده کان که له نیوان سی، یان پینج، یان هوت بژارده دایه، توپزهران نمره یی برکه کانی پیوه ری یان راستکرده وه، هه روه کو له خشته یی (5) پروونکراوه ته وه.

خشته یی 5 پروونکرده وه یی دابه شکردنی نمره کانی وه لامدانه وه له سهر برکه کانی پیوه ری

جیگره وه کان	به رز	ناوه ند	نزم
هیزی برکه	3	2	1

3-6-4 رینماییه کانی وه لامدانه وه بۆ برکه کانی پیوه ری:

رینماییه‌کانی تاقیکردنه‌وه بریتیه له روونکردنه‌وهی ئامانجی پیوه‌ره‌که و پیدانی بیروکه و زانیاری به ماموستایان دهرباره‌ی پیوه‌ره‌که، وه‌کو ژماره‌ی برگه‌کان، شیوازی وه‌لامدانه‌وهی برگه‌کان، و کاتی تهرخانکراو بۆ وه‌لامدانه‌وه، هه‌روه‌ها داواکردن له ماموستایان که هیچ برگه‌یه‌ک به‌جی نه‌هیلن به‌بی دهربرینی بۆچوون له‌سه‌ری، هیچ وه‌لامیکی راست و هه‌له له ئارادا نییه به‌لکو دهربرینی بۆچوونی تاییه‌تی خویانه و کاریگه‌ری ناکاته سه‌ر ئاستی زانستیان، بۆیه توێژه‌ران رینماییه‌ی پیوه‌ره‌که‌یان دارشت به‌له‌برچاوغرتتی ئه‌وه‌ی که ئه‌و رینماییه‌یانه به‌زمانیکی ساده و روون بیت، و دووربیت له ناروونی.

3-6-5 تاییه‌تمه‌ندییه‌کانی سایکۆمه‌تری پیوه‌ری راهیتانی کارامه‌یییه بنچینه‌یییه‌کانی وانه‌وتنه‌وه:

3-6-5-1 راستی:

توێژه‌ران راستی راپرسیه‌که‌یان پشتراست کرده‌وه له ریگه‌ی راستی رواله‌ت و راستی گونجانی ناوخویی، هه‌روه‌کو له خواره‌وه باسکراوه:

1- راستی رواله‌تی:

دوای ئاماده‌کردنی برگه‌کانی پیوه‌ری راهیتانی کارامه‌یییه بنچینه‌یییه‌کانی وانه‌وتنه‌وه به‌مه‌به‌ستی راستی و دروستی برگه‌کان و راستی پیوه‌ره‌که، توێژه‌ران خستییانه به‌ر دهستی ژماره‌یه‌ک له دادوهر و پسپوری تاییه‌ت به‌و بواره، پاشکۆ(1). بۆ زانیی گونجایی برگه‌کانی پیوه‌ره‌که و دروستی له دارشتنی هه‌ر برگه‌یه‌ک، پاش وه‌رگرتنی بۆچوونیان دهرباره‌ی ته‌واوی پیوه‌ره‌که، له ژیر رۆشنایی بۆچوون و تینینییه‌کانیان، توێژه‌ران هه‌ستان به‌شیکردنه‌وه‌ی وه‌لامه‌کانییان و ریکخستنه‌وه‌ی زمانه‌وانی و واتایی هه‌ر برگه‌یه‌ک که تینینیان له‌سه‌ر هه‌بووه، و دوای به‌کارهیتانی هاوکیشه‌ی جی کوپه‌ر (J. Cooper) بۆ دۆزینه‌وه‌ی پیژه‌ی هاوارابوونی شاره‌زایان له‌سه‌ر برگه‌کانی پیوه‌ره‌که که ئه‌گه‌ر هات و پیژه‌ی رازیبوونی شاره‌زایان له (75%) زیاتر بوو ئه‌وا به‌ راستیییه‌کی به‌هیز داده‌نریت، دهرکه‌وت که پیژه‌ی هاوارابوون بریتیه له (93%)، که زیاتر له‌نیوان پسپوراندا رینپیداوه بۆ برگه‌کانی پیوه‌رو گونجانی، به‌م شیوه‌یه پسپوران هاوارابوون له‌سه‌ر مانه‌وه‌ی سه‌رجه‌م برگه‌کانی پیوه‌ره‌که که (27) برگه‌یه.

2- راستی گونجانی ناوخویی و هیزی جیاکاری برگه‌کان له‌سه‌ر نمونه‌ی راپرسی.

دوای ئاماده‌کردنی برگه‌کانی پیوه‌ری، توێژه‌ران پیوه‌ره‌که‌یان له‌سه‌ر نمونه‌ی راپرسی جیبه‌جیکرد که پیکهاتبوو له (80) ماموستا له هه‌ردوو ره‌گه‌ز له به‌شیک له قوتابخانه‌کانی بازنه‌ی (دووه‌می) قوناعی بنه‌رته‌ی له په‌روه‌ده‌ی ناوه‌ندی هه‌ولێر، له ماوه‌ی (1 تا 10/3/2024)، مه‌به‌ست له ئه‌نجامدانی ئه‌م ریکاریه بۆ زانیی ئه‌مانه‌ی خواره‌وه‌یه:

1- زانیی ئاستی روونی پرسیاره‌کان.

2- دیاریکردنی کاتی پیویست بۆ وه‌لامدانه‌وه‌ی برگه‌کانی راپرسی، که تینیدا تیکرای کاتی دیاریکراو بۆ وه‌لامدانه‌وه له‌سه‌ر برگه‌کانی راپرسی له‌نیوان (20-30) خوله‌ک بوو که ناوه‌ندی ده‌کاته (25:00) خوله‌ک.

3- هه‌ژمارکردنی هاوکۆله‌ی راستگویی گونجانی ناوه‌کی.

4- هه‌ژمارکردنی هاوکۆله‌ی هیزی جیاکه‌ره‌وه‌ی برگه‌کان.

بۆ ئه‌م مه‌به‌سته توێژه‌ران شیکردنه‌وه‌ی ئامارییان بۆ برگه‌کانی پیوه‌ری راهیتانی کارامه‌یییه بنچینه‌یییه‌کانی وانه‌وتنه‌وه کرد، بۆ گه‌یشتن به‌ راستی بنیاتنانی راپرسی به‌ پشت به‌ستن به هه‌ردوو شیوازی راستی گونجانی ناوخویی و هیزی جیاکه‌ره‌وه، به‌مه‌به‌ستی هیشته‌وه‌ی یان لابردنی برگه‌کان، که توێژه‌ران له‌ریگای نمونه‌ی راپرسی که ژماره‌یان (80) فۆرم بوو به‌ده‌ستیان گه‌یشتبوو به‌م شیوه‌یه‌ی خواره‌وه:

أ- راستی گونجانی ناوخویی:

توێژه‌ران به‌مه‌به‌ستی دهرکه‌وتنی ئه‌م راستیانه‌ی خواره‌وه راستی گونجانی ناوخوییان به‌کارهیتا چونکه ئه‌م جیاوازییه باشانه‌ی تیداوو:

1- پیوه‌ریکی گونجاومان له برگه‌کان و ئه‌و ره‌هه‌نده‌ی که پیوه‌ره‌که به‌گشتی ده‌پییویت، پیشکه‌ش ده‌کات.

2- توانای دهرخستنی به‌یه‌که‌وه به‌ستنی نیوان برگه‌کانی پیوه‌ری.

تویژه‌ران بۆ دۆزینه‌وه‌ی راستی گونجانی ناوه‌کی ئامرازه‌که‌یان له‌سه‌ر نمونه‌ی راپرسی جیبه‌جیکرد که له (80) ماموستا پیکهاتبوو له هه‌ردوو رده‌گه‌ز، پاشان هه‌ژمارکردنی هاوکۆلکه‌ی په‌یوه‌ستی پیرسون به‌کاره‌یتانی به‌رنامه‌ی ئاماری (SPSS) له‌نیوان نمره‌ی گشتی هه‌ر بره‌گه‌یه‌ک له‌گه‌ل نمره‌ی گشتی فۆرمی راپرسیه‌که، و هه‌ر بواریک له‌گه‌ل نمره‌ی گشتی، دواتر دۆزینه‌وه‌ی راستگویی گونجانی ناوه‌کی بۆ هه‌ر بره‌گه‌یه‌ک له‌گه‌ل بواره‌که‌یدا، هه‌روه‌کو له‌خسته‌کانی (6) و (7) و (8) دا روونکراوه‌ته‌وه.

خسته‌ی 6 هاوکۆلکه‌ی په‌یوه‌ستی له‌نیوان هه‌ر بره‌گه‌یه‌ک له‌بره‌گه‌کانی پێوه‌ و نمره‌ی گشتی

Sig	هاوکۆلکه‌ی په‌یوه‌ستبوون	بره‌گه	Sig	هاوکۆلکه‌ی په‌یوه‌ستبوون	بره‌گه	Sig	هاوکۆلکه‌ی په‌یوه‌ستبوون	بره‌گه
0.00	0.605**	19	0.00	0.327**	10	0.00	0.540**	1
0.00	0.422**	20	0.00	0.575**	11	0.00	0.429**	2
0.00	0.320**	21	0.00	0.408**	12	0.00	0.526**	3
0.00	0.432**	22	0.00	0.536**	13	0.00	0.525**	4
0.00	0.504**	23	0.00	0.578**	14	0.00	0.473**	5
0.00	0.387**	24	0.00	0.508**	15	0.00	0.539**	6
0.00	0.562**	25	0.00	0.438**	16	0.00	0.377**	7
0.00	0.546**	26	0.00	0.541**	17	0.00	0.420**	8
0.00	0.740**	27	0.00	0.558**	18	0.00	0.402**	9

**به‌لگه‌داری ئامارییه له ئاستی (0.01) *به‌لگه‌داری ئامارییه له ئاستی (0.05)

له خسته‌ی (6) روونکراوه‌ته‌وه، که گشت بره‌گه‌کانی پێوه‌رکه‌ په‌یوه‌ندییه‌کی به‌لگه‌داری ئامارییان هه‌یه له‌گه‌ل نمره‌ی گشتی پێوه‌رکه‌ له ئاستی که‌متر له (0.05)، به‌گه‌رانه‌وه بۆ به‌های (Sig) ی هه‌ر بره‌گه‌یه‌ک، له‌ژێر رۆشنایی ئه‌نجامی به‌ده‌ستهاتوو دهرده‌که‌وێت که هه‌موو بره‌گه‌کان تاییه‌تمه‌ندی گونجانی په‌یوه‌ستبوونی ناوخویی و راستییان هه‌یه. خسته‌ی (7) هاوکۆلکه‌ی په‌یوه‌ستبوونی هه‌ر بواریک له‌گه‌ل نمره‌ی گشتی دهرده‌خات:

خسته‌ی 7 هاوکۆلکه‌ی په‌یوه‌ستی هه‌ر بواریک له‌گه‌ل نمره‌ی گشتی

P-Value	هاوکۆلکه‌ی په‌یوه‌ستبوون	بواره‌کان	ژ
0.00	0.882**	کارامه‌یی پلاندانان	1
0.00	0.795**	کارامه‌یی به‌رپه‌یوه‌بردنی په‌یوه‌ندییه‌ مرۆبیه‌کان	2
0.00	0.868**	کارامه‌یی گه‌شه‌پێدانی پیشه‌یی و زانستی	3
0.00	0.837**	کارامه‌یی کومه‌لایه‌تییه‌کان	4
0.00	0.873**	کارامه‌یی هه‌لسه‌نگاندن	5

**به‌هاداری ئامارییه له ئاستی (0.01) *به‌هاداری ئامارییه له ئاستی (0.05)

له خسته‌ی (7) دهرده‌که‌وێت، که سه‌رجه‌م بواره‌که‌کانی فۆرمی راپرسیه‌که په‌یوه‌ندییه‌کی به‌هاداری ئامارییان له‌گه‌ل نمره‌ی گشتی هه‌یه، که سه‌رجه‌میان نرخه‌ی ئه‌گه‌ری (sig) یان که‌متره له هه‌له‌ی رێپێدراوی ئاماری (0.05)، ئه‌مه‌ش واتا سه‌رجه‌م بواره‌کان تاییه‌تمه‌ندی گونجانی ناوه‌کی و راستییان به‌رزه. خسته‌ی (8) هاوکۆلکه‌ی په‌یوه‌ستبوونی هه‌ر بره‌گه‌یه‌ک له‌گه‌ل بواره‌که‌ی دهرده‌خات:

خسته‌ی 8 هاوکۆلکه‌ی په‌یوه‌ستی پیرسون له‌نیوان هه‌ر بره‌گه‌یه‌ک و بواره‌که‌ی

بوارێ یه‌که‌م:			بوارێ دووهم:			بوارێ یه‌که‌م:		
پلاندانان			به‌رپه‌یوه‌بردنی په‌یوه‌ندییه‌ مرۆبیه‌کان			گه‌شه‌پێدانی پیشه‌یی و زانستی		
بره‌گه	هاوکۆلکه‌ی په‌یوه‌ستبوون	P-Value	بره‌گه	هاوکۆلکه‌ی په‌یوه‌ستبوون	P-Value	بره‌گه	هاوکۆلکه‌ی په‌یوه‌ستبوون	P-Value
1	0.582**	0.00	7	0.525**	0.00	12	0.480**	0.00
2	0.485**	0.00	8	0.522**	0.00	13	0.571**	0.00

0.00	0.644**	14	0.00	0.572**	9	0.00	0.625**	3
0.00	0.606**	15	0.00	0.517**	10	0.00	0.601**	4
0.00	0.559**	16	0.00	0.498**	11	0.00	0.546**	5
0.00	0.616**	17				0.00	0.601**	6
بوارى پىنجهم: كارامه يى هه لسه نگاندى			بوارى چوارهم: كارامه يى كومه لايه تيبه كان					
P-Value	هاوكولكه ي په يوه ستيبون	برگه	P-Value	هاوكولكه ي په يوه ستيبون	برگه			
0.00	0.624**	23	0.00	0.626**	18			
0.00	0.547**	24	0.00	0.657**	19			
0.00	0.711**	25	0.00	0.585**	20			
0.00	0.508**	26	0.00	0.556**	21			
0.00	0.711**	27	0.00	0.389**	22			

**به هادارارى ئامارييه له ئاستى (0.01) *به هادارارى ئامارييه له ئاستى (0.05)

له خشته ي (8) دا تويزه ران، هاوكولكه ي په يوه ستيبونى بو هر برگه يه كه له گه ل بواره كه يدا ده ره يئاوه، كه به ها ي (Sig) ي سه رجه ميان بچو كتره له هه له ي ريپيدراوى ئامارى (0.05)، ئه مه ش ئه وه ده رده خات كه سه رجه م برگه كان راستى گونجانى ناوخويان به رزه له گه ل بواره كانيان، به م شيويه ده واي راستى گونجانى ناوخويى فورمه كه، سه رجه م برگه كانى فورمى راپرسى كارامه يى بنچينه ييه كانى وانه وتنه وه وه كو خوى مايه وه.

ب- هيزى جياكارى بو برگه كان:

مه به ست له هيزى جياكه ره وه ي برگه، ئاستى توانا كه يه تى بو جياكردنه وه ي له نيوان كومه له ي ئاست به رز و كومه له ي ئاست نزم، پاش راستكردنه وه ي وه لامة كان تويزه ران هه ستان به ئه نجامدانى ئه م ريكاربيانه ي خواره وه:

1- ريكخستنى نمره كان و ريزه ندىردييان له به رزه وه بو نزم.
2- وه رگرتنى (27%) فورمه كان بو به رزترين نمره كه كومه له ي به رز دهنويى، و وه رگرتنى (27%) فورمه كان بو نزمترين نمره كه كومه له ي نزم دهنويى.

پاشان دابه شكردنييان بو سى چين، چينى يه كه م به رزترين ئاست (27% جارانى 80) بكرىت = 22، هه مان ريكارى بو چينى دووهم كه كومه له ي نزم دهنويى، و به هاو به هاكانى ديكه ش له جياكاربييه كانى برگه كان پشتگويى خران. به م شيويه (22) ماموستا له كومه له ي به رز و (22) ماموستا له كومه له ي نزم وه رگيران كه كوى هه ردوو كومه له ده كاته (44) ماموستا.

3- تويزه ران تاقيكردنه وه ي تائى (t. test) به كاره يئا بو هه ردوو نمونه ي سه ربه خو بو زانينى جياوازي نيوان ناوه نده ژميرييه كان بو نمره ي هه ردوو كومه له ي به رز نزم، و بو هر برگه يه كه له برگه كان، هه ره كو له خشته ي (9) رپوونكراوته وه:

خشته ي 9 هيزى جياكارى برگه كانى پيوهرى كارامه يى بنچينه ييه كانى وانه وتنه وه

Sig	P-Value	تخرى	لادانى پيوهرى	ناوه نده ژميرى	نمونه	كومه له ي به رز - نزم	ژ. برگه	بوار
S	0.000	4.996	.4290	2.77	22	كومه له ي به رز	1	كارامه ي پلاننان
			.8830	1.73	22	كومه له ي نزم		
S	0.005	3.000	.5100	2.45	22	كومه له ي به رز	2	
			.6840	1.91	22	كومه له ي نزم		
S	0.000	4.800	.4920	2.64	22	كومه له ي به رز	3	
			.6850	1.77	22	كومه له ي نزم		

S	0.000	4.965	.4920	2.36	22	كۆمەلەي بەرز	4	كارامەيى بەرپۇرەردى پەيۋەندە مروپپەكان
			.5960	1.55	22	كۆمەلەي نزم		
S	0.000	4.800	.5500	2.73	22	كۆمەلەي بەرز	5	
			.6400	1.86	22	كۆمەلەي نزم		
S	0.002	4.860	.4920	2.64	22	كۆمەلەي بەرز	6	
			.5600	1.86	22	كۆمەلەي نزم		
S	0.000	4.073	.5100	2.55	22	كۆمەلەي بەرز	7	
			.6640	1.82	22	كۆمەلەي نزم		
S	0.003	3.208	.2940	2.91	22	كۆمەلەي بەرز	8	
			.8830	2.27	22	كۆمەلەي نزم		
S	0.004	3.118	.4770	2.68	22	كۆمەلەي بەرز	9	
			.7500	2.09	22	كۆمەلەي نزم		
S	0.020	2.415	.4920	2.64	22	كۆمەلەي بەرز	10	
			.7330	2.18	22	كۆمەلەي نزم		
S	0.000	5.656	.5030	2.41	22	كۆمەلەي بەرز	11	
			.5100	1.55	22	كۆمەلەي نزم		
S	0.005	3.000	.5960	2.45	22	كۆمەلەي بەرز	12	
			.6100	1.91	22	كۆمەلەي نزم		
S	0.000	4.542	.8480	2.36	22	كۆمەلەي بەرز	13	
			.5030	1.41	22	كۆمەلەي نزم		
S	0.000	5.140	.4290	2.77	22	كۆمەلەي بەرز	14	
			.7100	1.86	22	كۆمەلەي نزم		
S	0.000	5.105	.5280	2.77	22	كۆمەلەي بەرز	15	
			.7520	1.77	22	كۆمەلەي نزم		
S	0.000	3.991	.4560	2.73	22	كۆمەلەي بەرز	16	
			.7850	1.95	22	كۆمەلەي نزم		
S	0.000	5.270	.5030	2.59	22	كۆمەلەي بەرز	17	
			.7340	1.59	22	كۆمەلەي نزم		
S	0.000	5.800	.7960	2.41	22	كۆمەلەي بەرز	18	
			.5280	1.23	22	كۆمەلەي نزم		
S	0.000	8.536	.2130	2.95	22	كۆمەلەي بەرز	19	
			.5600	1.86	22	كۆمەلەي نزم		
S	0.000	3.890	.5100	2.45	22	كۆمەلەي بەرز	20	
			.7800	1.68	22	كۆمەلەي نزم		
S	0.003	3.135	.5100	2.55	22	كۆمەلەي بەرز	21	
			.7220	1.95	22	كۆمەلەي نزم		
S	0.001	3.598	.3510	2.86	22	كۆمەلەي بەرز	22	
			.7520	2.23	22	كۆمەلەي نزم		
S	0.001	3.682	.4290	2.77	22	كۆمەلەي بەرز	23	
			.9500	1.95	22	كۆمەلەي نزم		
S	0.005	2.208	.4920	2.64	22	كۆمەلەي بەرز	24	
			.9410	2.14	22	كۆمەلەي نزم		
S	0.000	4.184	.4290	2.77	22	كۆمەلەي بەرز	25	
			.8680	1.91	22	كۆمەلەي نزم		
S	0.000	4.778	.2130	2.95	22	كۆمەلەي بەرز	26	
			.7740	2.14	22	كۆمەلەي نزم		

كارامەيى بەرپۇرەردى پەيۋەندە
مروپپەكان

كارامەيى گەشەپپاننى پېشەيى و زانستى

كارامەيى كۆمەلەي تەبىئەكان

كارامەيى ھەلسەنگاندىن

S	0.000	11.117	.5030	2.59	22	کۆمه‌له‌ی به‌رز	27
			.3510	1.14	22	کۆمه‌له‌ی نزم	

به‌لگه‌دارى ئامارى نيه. NS به‌لگه‌دارى ئامارىيه. S

به تېپوانين له خسته‌ى (9)، پاش به‌كارهينانى هاوكۆلكه‌ى جياكارى به‌پشت به‌ستن به‌م ئه‌نجامه ئه‌گه‌ر به‌هاى (Sig) ى هر برگه‌يه‌ك له ئاستى (0.05) به‌رزتريت ئه‌وا تويژه‌ران به‌برگه‌يه‌كى جياوازيان داناوه و لايانبردوه، سه‌رجه‌م برگه‌كان به‌لگه‌دارى ئامارى بوون له ئاستى (0.05)، به‌م شيويه دواى شيكرده‌وه ئامارىيه‌كان بۆ برگه‌كان، سه‌رجه‌ميان وه‌كو خويان مانه‌وه.

3-5-6-2 جىگىرى پيوه:

بۆ گه‌يشتن به جىگىرى پيوه تويژه‌ران هر يك له ريگاي دووباره تاقىكرده‌ويان به به‌كارهينانى هاوكۆلكه‌ى به‌يه‌كه‌وه‌به‌ستنى (پيرسون) و ريگاي (ئه‌لفا - كرؤنباخ) ى به‌كارهينا، هه‌روه‌كو له‌خواره‌وه روونكراوه‌ته‌وه:

أ- ريگاي دووباره تاقىكرده‌وه:

تويژه‌ران هه‌ستان به جىبه‌جىكردى تاقىكرده‌وه‌كه‌يان له‌سه‌ر نمونه‌ى راپرسى كه ژماره‌يان (20) مامؤستا بوو له‌هه‌ردوو ره‌گه‌ز، له‌چه‌ند قوتابخانه‌يه‌كى جياواز، پاشان هه‌ستان به‌دووباره كردنه‌وه‌ى تاقىكرده‌وه‌كه له‌سه‌ر هه‌مان نمونه دواى (14) رۆژه به‌روارى (4/2 تا 4/16 /2024)، دواى راستكرده‌وه‌ى وه‌لامه‌كان، تويژه‌ران هاوكۆلكه‌ى په‌يوه‌ستى (پيرسون) بيان به‌كارهينا بۆ دلبابوون له‌جىگىرى كۆى گشتى پيوه‌ره‌كه و هه‌ر بواريك به جيا، هه‌روه‌كو له‌خواره‌وه روونكراوه‌ته‌وه:

1- جىبه‌جىكردى هاوكۆلكه‌ى په‌يوه‌ستى (پيرسون) بۆ ژماردى جىگىرى كۆى پيوه‌ره‌كه، هه‌روه‌كو له خسته‌ى (10) روونكراوه‌ته‌وه:

خسته‌ى 10 به‌هاى هاوكۆلكه‌ى پيرسون بۆ ژماردى جىگىرى پيوه له‌وه‌رگرتنى بربار بۆ كۆى برگه‌كانى پيوه‌رى راهينانى كارامه‌يه‌يه بنچينه‌يه‌كانى وانه‌وته‌وه

Sig	به‌هاى هاوكۆلكه‌ى جىگىرى	نمونه	ناوه‌نده‌ژمىرى	لادانى پيوه‌رى	تاقىكرده‌وه
0.00	0.818	38	2.547	67.47	جىبه‌جىكردى يه‌كه‌م
			2.401	67.11	جىبه‌جىكردى دووه‌م

به‌پى خسته‌ى (10) ئه‌نجامه‌كان ده‌ريانخست كه ناوه‌نده ژمىرى له‌جىبه‌جىكردى يه‌كه‌م برىتى بوو له (67.47) به‌لادانى پيوه‌رى (2.547)، و ناوه‌نده ژمىرى له جىبه‌جىكردى دووه‌م برىتى بوو له (67.11) به‌لادانى پيوه‌رى (2.401)، به‌نمىرى ئازاد (38)، به‌هاى هاوكۆلكه‌ى په‌يوه‌ستى پيرسون برىتبه‌يه له (0.818) به به‌هاى Sig (0.00)، كه زۆر بچوكتره له ئاستى به‌لگه‌دارى (0.05)، ئه‌مه‌ش ماناى ئه‌ويه كه هاوكۆلكه‌ى په‌يوه‌ستيه‌كه به‌لگه‌داره و پيوه‌ره‌كه به‌پاده‌يه‌كى به‌رز جىگيره، ئه‌م به‌هايه‌ش په‌سه‌نده بۆ پيوه‌ره‌كه و تويژه‌ران دلباب ده‌كاته‌وه كه له‌سه‌ر نمونه‌ى تويژه‌ينه‌وه‌كه‌ى جىبه‌جى بكن.

2- جىبه‌جىكردى هاوكۆلكه‌ى په‌يوه‌ستى (پيرسون) بۆ ژماردى جىگىرى هه‌ر بواريك به جيا، هه‌روه‌كو له خسته‌ى (11) روونكراوه‌ته‌وه:

خسته‌ى 11 به‌هاى هاوكۆلكه‌ى پيرسون بۆ ژماردى جىگىرى پيوه له‌وه‌رگرتنى بربار بۆ بواره‌كانى پيوه‌رى راهينانى كارامه‌يه‌يه بنچينه‌يه‌كانى وانه‌وته‌وه

ژ	بواره‌كان	به‌هاى هاوكۆلكه‌ى جىگىرى پيرسون	Sig
1	كارامه‌ى پلاندانان	0.859	0.00
2	كارامه‌ى به‌رپوه‌بردنى په‌يوه‌ندييه مرؤيه‌يه‌كان	8150.	0.00
3	كارامه‌ى گه‌شه‌پيدانى پيشه‌يه‌ى و زانستى	8010.	0.00
4	كارامه‌يه‌يه كۆمه‌لايه‌تبه‌يه‌كان	8350.	0.00

0.00	8060.	کارامه‌یی هه‌لسه‌نگاندن	5
------	-------	-------------------------	---

له خشته‌ی (11) دا دهرده‌که‌ویت، که به‌های هاوکۆلکه‌ی پیرسون بۆ ژماردنی پیوه‌ری جیگیری له‌وه‌رگرتنی بریار بۆ بواره‌کانی پیوه‌ری راهیتانی کارامه‌ییه بنچینه‌ییه‌کانی وانه‌وتنه‌وه بۆ بواری کارامه‌یی پلاندانان بریتیه له (0.859)، بواری کارامه‌یی به‌رپوه‌بردنی په‌یوه‌ندییه مرۆییه‌کان بریتیه له (0.815)، بواری کارامه‌یی گه‌شه‌پیدانی پیشه‌یی و زانستی بریتیه له (0.108)، بواری کارامه‌ییه کۆمه‌لایه‌تییه‌کان بریتیه (0.835)، بواری کارامه‌یی هه‌لسه‌نگاندن بریتیه له (0.806)، و به‌های (sig) له هه‌موو بواره‌کان یه‌کسانه به (0.00)، ئەمه‌ش جیگیرییه‌کی به‌رز بۆ سه‌رجه‌م بواره‌کان دهنوینت.

ب- هاوکیشه‌ی ئەلفا - کرونباخ (Cronbach's Alpha):

هاوکیشه‌ی (ئەلفا-کرونباخ) بۆ دهره‌یتانی نه‌گۆری تاقیکردنه‌وه، که گونجاوه بۆ ئەو تاقیکردنه‌وانه‌ی په‌یژه‌یین، به‌های هاوکۆلکه‌ی ئەلفا کرونباخ بۆ ژماردنی پیوه‌ری جیگیری له وه‌رگرتنی بریار بۆ بواره‌کانی پیوه‌ری کارامه‌ییه بنچینه‌ییه‌کانی وانه‌وتنه‌وه له خشته‌ی (12) دا پوونکراوه‌ته‌وه:

خشته‌ی 12 به‌های هاوکۆلکه‌ی ئەلفا کرونباخ بۆ ژماردنی جیگیری پیوه‌ری له وه‌رگرتنی بریار بۆ بواره‌کانی پیوه‌ری کارامه‌ییه بنچینه‌ییه‌کانی وانه‌وتنه‌وه

ژ	بواره‌کان	هاوکۆلکه‌ی جیگیری ئەلفا کرونباخ
1	کارامه‌یی پلاندانان	0.904
2	کارامه‌یی به‌رپوه‌بردنی په‌یوه‌ندییه مرۆییه‌کان	0.875
3	کارامه‌یی گه‌شه‌پیدانی پیشه‌یی و زانستی	0.876
4	کارامه‌ییه کۆمه‌لایه‌تییه‌کان	0.804
5	کارامه‌یی هه‌لسه‌نگاندن	0.865

له خشته‌ی (12) دا پوونکراوه‌ته‌وه که به‌های به‌رزی متمانه‌پیکراوه به به‌کاره‌یتانی ئەلفا کرونباخ بۆ بواری یه‌که‌م بریتیه له (0.904)، و بواری دووه‌م بریتیه له (0.875)، و بواری سێیه‌م بریتیه له (0.876)، هه‌روه‌ها بۆ بواری چواره‌م بریتیه له (0.804)، و بواری پینجه‌م بریتیه له (0.865)، که سه‌رجه‌م بواره‌کان جیگریان به‌رزه. دوا‌ی ئەوه‌ی توێژه‌ران هاوکیشه‌که‌یان به‌سه‌ر کۆی بره‌گه‌کان جیبه‌جیکرد، دهرکه‌وت که جیگیری فۆرمه‌که بریتیه له (0.940). ئەمه‌ش جیگیرییه‌کی به‌رزو گونجاوه.

به‌م شیوه‌یه دوا‌ی ئەنجامدانی سه‌رجه‌م ریکارییه‌کانی بنیاتانی پیوه‌ری راهیتانی کارامه‌ییه بنچینه‌ییه‌کانی وانه‌وتنه‌وه به‌شیوه‌یه‌کی کۆتایی ئاماده‌بوو بۆ ئەوه‌ی له‌سه‌ر نمونه‌ی سه‌ره‌کی توێژینه‌وه‌که جیبه‌جیکریت، که پیکهاتوه له (27) بره‌گه و (5) بواری، پاشکۆی (2).

9-3 ریکارییه‌کانی توێژینه‌وه‌که:

توێژینه‌وه‌که به‌پێی ئەم هه‌نگاوانه‌ی خواره‌وه ئەنجام دراوه:

- 1- بنیاتانی ئامرازه‌کانی توێژینه‌وه‌که و دابه‌شکردنی به‌سه‌ر نمونه‌ی راپرسی بۆ ته‌واوکردنی مه‌رجه‌کانی بنیاتانی پیوه‌ری له ماوه‌ی (1-2024/3/10)، که توێژه‌ران هه‌ریه‌ک له هێزی جیاکاری و هاوکۆلکه‌ی به‌یه‌کبه‌سته‌وه‌ی پیرسون و راستگویی گونجانی ناوخویی پشت راستکردوه.
- 2- دهره‌یتانی جیگیری بۆ پیوه‌ری راهیتانی کارامه‌ییه بنچینه‌ییه‌کانی وانه‌وتنه‌وه له ریه‌گی دووباره تاقیکردنه‌وه‌وه هاوکیشه‌ی ئەلفا کرونباخ، له ماوه‌ی (2/4 تا 16/4/2024).
- 3- دابه‌شکردنی پیوه‌ره‌که به‌سه‌ر نمونه‌ی سه‌ره‌کی توێژینه‌وه‌که ئەمه‌ش له‌رێگی سه‌ردانیکردنی توێژه‌ران بۆ قوتابخانه‌ی ئامانجدار له ریکه‌وتی (3 تا 13/5/2024).
- 4- کۆکردنه‌وه‌ی داتا‌کانی توێژینه‌وه‌که که ژماره‌یان (150) فۆرم بوو.

5- راستکردنه وهی وه لآمه کانی نمونهی توژیینه وه که و داخلکردنیان بۆ ناو کۆمپیوتەر و شیکردنه وه بیان.

6- ئەنجامدانی چارهسەری ئاماری بە بەکارهێنانی بەرنامە (SPSS) بۆ خستنه پوووی ئەنجامه کان.

4- خستنه پوو و شیکردنه وه و تاوتویکردنی ئەنجامه کانی توژیینه وه که:

پاش تهواوبوون و کۆکردنه وهی داتاگان، توژیهران له م به شهی توژیینه وه که دا هه لدهستن به خستنه پوووی ئەنجامه کان و شیکردنه وهی ئەو داتایانهی که له ریگهی ئامرازی راپرسییه وه به دهست هاتوون، به پێی پرسیاره کان و گۆراوه کان، ههروه ها تاوتویکردنی ئەنجامه کان.

ئامانجی ئەم توژیینه وهییه ئیستا بریتیه له زانیی رۆلی پرۆژهی راهینانی وهزارهتی پهروه ده له دهستخستنی کارامه ییه بنچینه ییه کانی وانه وتنه وه لای مامۆستایانی قوناعی بنه رتهی، ههروه ها ئەم توژیینه وهییه چه ند گۆراویک له خو دهگریته که کاریگه ریان له سه ر ئەنجامه کان هه یه، گۆراوه کانیش بریتین له: (په گه ز، سالانی خزمه ت و پسپۆری).

- مه حه کی پشتپێه ستر او بۆ توژیینه وه که:

بۆ دیاریکردنی مه حه کی پشتپێه ستر او بۆ توژیینه وه که، پاشان دیاریکردنی درێژی خانه که بۆ پێوه ری لیکارتی سییانی، توژیهران ئەم هه نگاوانه یان گرته به ر:

- ژماردنی مه وداکه به و ریگایه ی گه و ره ترین به ها بچوو کترین به های لی ده رده کریته (3 - 2=1).

- دابه شکردنی ئەنجامی به ده سته اتوو (2) به سه ر گه و ره ترین به های پێوه ره که (3)

$$0.66 = 2 \div 3 \text{ (مه ودا ی چینه که)}$$

- زیادکردنی ئەو به هایه (0.66) بۆ سه ر بچوو کترین به های پێوه ره که (1 - 1.66)

بۆ به ده سته یانی مه ودا ی چینی دووهم و چینه کانی تر هه مان ریگا دهگریته به ر، وه کو له خسته ی (13) خراو ته روو

خسته ی 13 ئاستی مه حه کی کارامه ییه بنچینه ییه کانی وانه وتنه وه

مه ودا ی خانه کان	ریژه ی سه دی	ئاست
1 - 1.66	33% - 55%	نزم
1.67 - 2.33	56% - 77%	ناوه ند
2.34 - 3	78% - 100%	به رزه

4.1. خستنه پوو و شیکردنه وه و تاوتویکردنی ئەنجامه کانی په یوه ست به پرسیار ی سه ره کی توژیینه وه که:

4.1.1 ئەنجامه کانی په یوه ست به پرسیار ی سه ره کی توژیینه وه که:

- ئایا پرۆژهی راهینانی وهزارهتی پهروه ده تا چه ند رۆلی هه بووه له دهستخستنی کارامه ییه بنچینه ییه کانی وانه وتنه وه لای مامۆستایانی قوناعی بنه رتهی؟

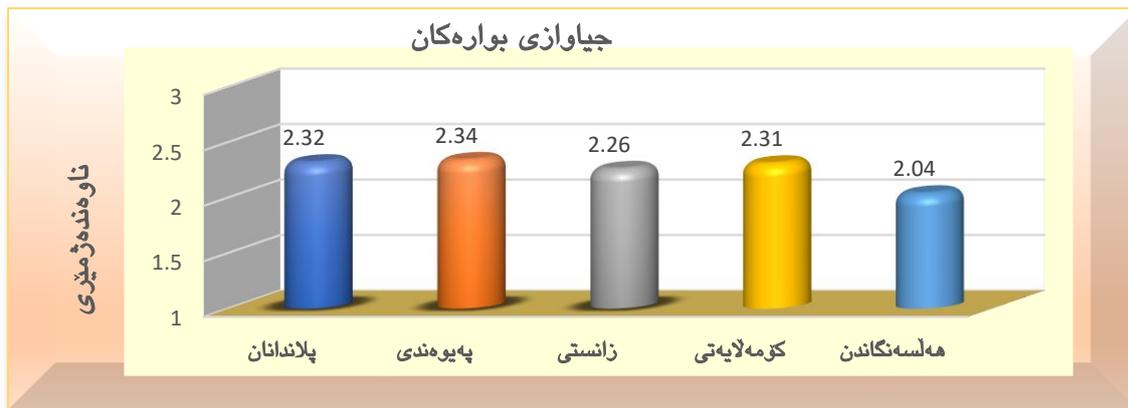
بۆ وه لآمدانه وهی ئەم پرسیاره توژیهران هه ستان به دۆزینه وهی ناوه ند ه ژمیری و لادانی پێوه ری و ریژه ی سه دی و ریزبه ند و ئاستی سه رجه م بواره کانی پێوه ری راهینانی کارامه ییه بنچینه ییه کانی وانه وتنه وه، له خسته ی (14) روونکراو ته وه:

خسته ی (14) روونکردنه وهی ناوه ندی ژمیره یی و لادانی پێوانه یی و ریژه ی سه دی و پله و ئاستی سه رجه م بواره کانی کارامه ییه

بنچینه ییه کانی وانه وتنه وه

بڕگه	ناوه ندی ژمیره یی	لادانی پێوانه یی	ریژه ی سه دی	پله	ئاست
1 کارامه یی پلاندانان	2.32	0.413	77%	2	ناوه ند
2 کارامه یی به رپێوه بردنی پێوه ندیه مرۆیه کان	2.34	0.441	78%	1	به رز
3 کارامه یی گه شه پێدانی پێشه یی و زانستی	2.26	0.402	75%	4	ناوه ند
4 کارامه ییه کۆمه لایه تیه کان	2.31	0.411	77%	3	ناوه ند
5 کارامه یی هه لسه نگاندن	2.04	0.386	68%	5	ناوه ند
تیکرا	2.26	0.411	75%		ناوه ند

له خشتهی (14) دهرکه وتوو که بواری کارامهیی به پټوه بردنی پټوه ندییه مروییه کان به رزترین ئاستی به ده سته پټاوه به ناوه ندۀ ژمیری (2.34)، ریژهی سهدی (78%)، ئه مهش هوکاره که ی ده گه ریته وه بو سروشتی ئه و میتودانه ی که له پروژهی راهینان دیاریکراون که زیاتر کاریان له سهر شیوازی گروپات و چالاکي و هاوکاریکردنی یه کتری دهرکد، ئه مهش ببوه هو ی توندوتولکردن په یوه ندی نیوان ماموستایان، ئه مهش یه کیکه له ئامانجه ستراتیژییه کانی پروژهی راهینان. به پیچه وانه وه بواری کارامهیی هه لسه نگاننن نزمترین ئاستی له نیوان سهرجه م بواره کان به ده سته پټاوه به ناوه ندۀ ژمیره یی (2.04) و ریژهی سهدی (68%)، هوکاره که ی ده گه ریته وه بو نه بوونی هیچ پلانیک له ناو پروگرامه کانی راهینان سهاره ت به ئاشناکردنی ماموستایانی راهیننر به مؤدیل و شیواز و بنه ماکانی زانستی پیوانه و هه لسه نگانندی په روه ده یی، که یه کیکه له پنداویستییه گرنه کانی پیشه ی ماموستایه تی. بواره کانی دیکه ش که که وتوونه ته نیوان ئه و دو نمره یه وه ئاستی ناوه ندیان به ده سته پټاوه و کاریگه ریان هه ببوه له گه شه پیدانی کارامه ییه بنچینه ییه کانی وانه وتنه وه. شیوه ی (1) ئه م جیاوازییه روونتر دهرده خات:

شیوه ی 1 روونکردنه وه ی جیاوازی ناوه ندۀ ژمیره یی نیوان بواره کان دهرده خات

4.1. 2. ئه نجامه کانی په یوه ست به بواره کانی کارامه ییه بنچینه ییه کانی وانه وتنه وه :

1- ئه نجامه کانی په یوه ست به بواری کارامه یی پلاندانان:

بو دستخستنی ئه م ئه نجامه تویره ران هه ستان به دوزینه وه ی ناوه ندۀ ژمیری و لادانی پیوه ری و ریژهی سهدی و ریزبه ند و ئاستی سهرجه م بره گه کانی بواری کارامه یی پلاندانان هه روه ک له خشته ی (15) روونکراوته وه:

خشته ی 15 روونکردنه وه ی ناوه ندی ژمیره یی و لادانی پیوانه یی و ریژهی سهدی و پله و ئاستی بواری کارامه یی پلاندانان

بره گه	بواری کارامه یی پلاندانان	ناوه ندی ژمیره یی	لادانی پیوانه یی	ریژهی سهدی	پله	ئاست
1	دانانی پلانی گونجاو بو هه ر وانه یه ک	2.38	0.587	79%	1	به رز
2	دانانی ئامانجه کانی وانه که به جوړیک بتوانریت ببینرئ و تیبینی بکریت	2.31	0.625	77%	4	ناوه ند
3	شیکردنه وه ی ئامانجه کان بو مه عریفی، ویژدانی و جووله یی	2.29	0.738	76%	5	ناوه ند
4	دابه شکردنی کات به سهر به شه کانی وانه که	2.31	0.581	77%	3	ناوه ند
5	ره چاوکردنی ئاستی عقلی فیرخوازه کانت	2.38	0.620	79%	2	به رز
6	ریزه بندکردنی چه مکه سهره کییه کانی بابه ته که	2.25	0.612	75%	6	ناوه ند
	تیکرا	2.32	0.627	77%		ناوه ند

له خشته ی 15 تاییه ت به ئاستی بره گه کانی بواری کارامه یی پلاندانان دهرکه وتوو که هه ریه ک له بره گه ی (1) به رزترین ئاستی به ده سته پټاوه به ناوه ندۀ ژمیره یی (2.38) و ریژهی سهدی (79%)، لادانی پیوه ری (0.587) هوکاری ئه م ئاسته به رزه ش ده گه ریته وه بو کاریگه ری ئه رینی پروژهی راهینان که جه ختی له سهر پیویستی دانانی پلانی وانه وتنه وه دهرکدوه، به شیوه یه ک که گونجاو بیت له گه ل ته من و ئاستی عقلی و گه شه ی مه عریفی فیرخوازه کان، ئه مهش ده گونجیت له گه ل پرهنسیپه کانی تیوری گه شه ی مه عریفی (ژان پیژئ و لیو فیکوتسکی)، هه روه ها بره گه ی ژماره (3) نزمترین ئاستی له بواره که ی خو ی به ده سته پټاوه به ناوه ندۀ ژمیره یی (2.29) و ریژهی سهدی (76%) تویره ران وای

له خشتهی (17) تاییهت به ئاستی برهگهکانی بواری کارامهیی گهشهپیدانی پیشهیی و زانستی دهرکهوتوووه که برهگی (3) بهزترین ئاستی بهدهستهیناوه به ناوهندهژمیرهیی (2.41) و ریژهی سهدی (80%)، له بهر ئهوهی بهشیک له پیکهاتهی میتودهکان بریتیهی له دیاریکردنی چه مکه سه رهکیهکانی وانه که له لایهن ماموستا، تویرهان وای دهبینن که میتودهکان بوونه ته هوی زور دووباره بوونهوهی چه مکه سه رهکیهکان وهک بهشیک له پرۆسهی خویندن و فیروون له ناو پولهکاندا، ئەمەش بوو ته هوی بهرزبوونهوهی ئاستی پیشهیی و پسپوری ماموستا له بووارهکی خوی. ههروهها برهگی ژماره (5) نزمترین ئاستی به بوارهکی خوی بهدهستهیناوه به ناوهندهژمیرهیی (1.77) و ریژهی سهدی (59%)، ئەمەش دهگه پیتهوه بو ئهوهی که له پرۆزهی راهیتان که مترین جهخت له سه ره کارهینانی تهکنه لوژیای فیترکاری کراوتهوه بو جینه جیکردنی میتودهکان، سه رهرای بوونی کیشه بابتهیهکانی په یوهست به تهکنه لوژیا له ناوهندهکانی خویندن، وهکو: کهمی داتاشو، گرفتی کارهبا...

4- ئەنجامهکانی په یوهست به بواری "کارامهیی کومه لایه تیهکان":

بو دستخستنی ئەم ئەنجامه تویرهان ههستان به دۆزینهوهی ناوهندهژمیری و لادانی پیوهری و ریژهی سهدی و ریزبهند و ئاستی سه رجه م برهگهکانی بواری کارامهیی کارامهیی کومه لایه تیهکان ههروهک له خشتهی (18) پروونکراوتهوه:

خشتهی 18 پروونکردنهوهی ناوهندی ژمیرهیی و لادانی پیوانهیی و کیشی ریژهیی و پله و ئاستی بواری کارامهیی کومه لایه تیهکان

برهگه	بواری کارامهیی کومه لایه تیهکان	ناوهندی ژمیرهیی	لادانی پیوانهیی	ریژهی سهدی	پله	ئاست
1	ناسینی وانه بیژهکان له بواری پسپوریه کهت	2.16	0.760	72%	5	ناوهند
2	گوپینهوهی بیرورا له بارهی مهسه له کومه لایه تیهکان له گه ل به شدار بوانی خوله که	2.33	0.631	78%	3	بهرز
3	زیادکردنی رۆشنیبری و توویژی مهده نیانه له گه ل خه لک له کار و له ده ره وه	2.29	0.630	76%	4	ناوهند
4	کاتی تیکه لیبوون و کارلیککردنت له گه ل به شدار بوان، ههستت به گرنگی ئه و خولانه کردوو له داهاتوو	2.34	0.654	78%	2	بهرز
5	گه شه پیدانی زیاتری لایه نی کومه لایه تی (له ناو خویندنگه و له ده ره وهی)	2.44	0.607	81%	1	بهرز
	تیکرا	2.31	0.656	77%		ناوهند

له خشتهی (18) تاییهت به ئاستی برهگهکانی بواری کارامهیی کومه لایه تیهکان دهرکهوتوووه که برهگی (5) بهزترین ئاستی بهدهستهیناوه به ناوهندهژمیرهیی (2.44) و ریژهی سهدی (81%)، لیژدها دهرده که ویت که میتودهکان تهنا کاریان له سه ره لایه نی مه عریفی و عه قلی نه کردوو، به لکه کاریگه رییان هه بووه له سه ره لایه نی سۆزهکی و ویزدانی ماموستایان، به مهش کارامهیی کومه لایه تیهکانیان گه شه ی کردوو، وهک: گفتوگو، ریزلیگرتن، په کترینین و هه والپرسین. ههروهها برهگی ژماره (1) نزمترین ئاستی به بوارهکی خوی بهدهستهیناوه به ناوهندهژمیرهیی (2.16) و ریژهی سهدی (72%)، لیژدها دهرده که ویت که کارامهیی کومه لایه تیهکان گه شه یان کردوو، به لام نه گه یشتوو ته ئاستی قول، به و مانایه ی که هه ریهکیک له ماموستایان خاوه نی پسپوری خویه تی وهک پیویست نه یوانیوه سود له شاره زایی و ئەزموونی هاو پیشه که ی و هه ر بگریت.

5- ئەنجامهکانی په یوهست به بواری "کارامهیی هه لسه نگاندن":

بو دستخستنی ئەم ئەنجامه تویرهان ههستان به دۆزینهوهی ناوهندهژمیری و لادانی پیوهری و ریژهی سهدی و ریزبهند و ئاستی سه رجه م برهگهکانی بواری کارامهیی هه لسه نگاندن ههروهک له خشتهی (19) پروونکراوتهوه:

خشتهی 19 روونکردنه‌وهی ناوه‌ندی ژمیره‌یی و لادانی پیوانه‌یی و ریژه‌ی سهدی و پله و ئاستی بواری کارامه‌یی هه‌لسه‌نگاندن

برگه	بواری کارامه‌یی هه‌لسه‌نگاندن	ناوه‌ندی ژمیره‌یی	لادانی پیوانه‌یی	کیشی سهدی	پله	ئاست
1	به‌کاره‌ینانی شیوازه جیاوازه‌کانی هه‌لسه‌نگاندنی فیرخوازن	2.01	0.733	67%	3	ناوه‌ند
2	به‌سته‌وهی پرسیاره‌کانی هه‌لسه‌نگاندن به ئامانجه‌کانی وانه‌که	2.08	0.661	69%	2	ناوه‌ند
3	به‌کاره‌ینانی توماری روژانه‌ی هه‌لسه‌نگاندن	2.14	0.613	71%	1	ناوه‌ند
4	دیاریکردنی ئاسته‌نگه‌کانی به‌رده‌م پرۆسه‌ی فیرکاری له‌ژیر روشنایی شیوازه جیاوازه‌کانی هه‌لسه‌نگاندن	2.00	0.685	67%	4	ناوه‌ند
5	دیاریکردنی که‌موکوریبه‌کانی میتۆده‌کانی وانه‌وتنه‌وه له‌ژیر روشنایی دهره‌نجامه واقعیبه‌کانی هه‌لسه‌نگاندن	1.98	0.737	66%	5	ناوه‌ند
	تیکرا	2.04	0.686	68%		ناوه‌ند

له خشته‌ی (19) تایبته به ئاستی برگه‌کانی بواری کارامه‌یی هه‌لسه‌نگاندن دهرکه‌وتوه که برگه‌ی (3) به‌زترین ئاستی به‌ده‌سته‌پیناوه به ناوه‌نده‌ژمیره‌یی (2.14) و ریژه‌ی سهدی (71%)، ئه‌مه‌ش مانای وایه که تاوه‌کو ئیستا به‌ش هه‌ره‌زوری مامۆستاین پشت‌ده‌به‌ستن به‌یه‌ک جووری هه‌لسه‌نگاندن که ئه‌ویش بریتیه له نمره دانان که خۆی ده‌بینیته‌وه له توماری نمره‌کان، که ئه‌مه‌ش شیوازیکی هه‌لسه‌نگاندنی ته‌قلیدی و به‌سه‌رچوووه و کاریگه‌ری نه‌رینی به‌سه‌ر ده‌روونی فیرخوازه‌وه جیده‌هیلیت، هه‌روه‌ها برگه‌ی ژماره (5) نزمترین ئاستی به‌بواره‌که‌ی خۆی به‌ده‌سته‌پیناوه به ناوه‌نده‌ژمیره‌یی (1.98) و ریژه‌ی سهدی (66%)، ئه‌مه‌ش مانای وایه که به‌شیکێ زوری مامۆستایان له فه‌لسه‌فه و ئامانجی پشت میتۆده‌کان نه‌گه‌یشتوون به شیوه‌یه‌کی میکانیکیانه و ته‌کنیکیانه میتۆده‌کانیان به‌کاره‌یناوه.

2.4 خسته‌پروو و شیکردنه‌وه و تاوتویکردنی ئه‌نجامه‌کانی په‌یوه‌ست به دهرخستنی جیاوازی نیوان گوپراوه‌کانی توپژینه‌وه‌که:

2.4.1 دهرخستنی جیاوازی به‌لگه‌داری ئاماری له وه‌لامدانه‌وه‌ی پیوه‌ری کارامه‌ییه بنچینه‌ییه‌کانی وانه‌وتنه‌وه له‌سه‌ر بنه‌مای جیاوازی (په‌گه‌ز) بۆ سه‌رجه‌م بواره‌کان:

به‌مه‌به‌ستی دهرخستنی ئه‌م جیاوازییه، توپژهر تاویکردنه‌وه‌ی تائی (t. test) بۆ دوو نمونه‌ی سه‌ره‌به‌خۆ به‌کاره‌ینا بۆ زانینی جیاوازی ئاماری له نیوان ناوه‌نده‌ژمیری هه‌ردوو په‌گه‌زی (نیر و می) بۆ پیوه‌ری کارامه‌ییه بنچینه‌ییه‌کانی وانه‌وتنه‌وه، هه‌روه‌ک له خشته‌ی (20) داتا و ئه‌نجامه‌کان خراونه‌ته‌پوو:

خشته‌ی 20 جیاوازی ئاماری له نیوان بواره‌کانی راهیتانی کارامه‌ییه بنچینه‌ییه‌کانی وانه‌وتنه‌وه له‌سه‌ر بنه‌مای جیاوازی (په‌گه‌ز) به‌کاره‌ینانی (Independent sample t. test)

بواره‌کان	په‌گه‌ز	ژماره‌ی نمونه‌کان	ناوه‌ندی ژمیره‌یی	لادانی پیوه‌ری	نمره‌ی نازادی	به‌های t. test بۆ دوو نمونه‌ی سه‌ره‌به‌خۆ	
						هه‌ژمارکراو	ئه‌گه‌ری Sig.
بواری په‌که‌م	نیر	65	2.40	0.416	148	2.067	0.041
	می	85	2.26	0.403			
بواری دووه‌م	نیر	65	2.44	0.433	148	2.434	0.016
	می	85	2.27	0.435			
بواری سێه‌م	نیر	65	2.35	0.391	148	2.377	0.019
	می	85	2.20	0.400			

به‌لگه‌داری ثاماریی نییه *	0.292	1.056	148	0.395	2.35	65	نیر	بوری چارهم
				0.422	2.28	85	می	
به‌لگه‌داری ثاماریی نییه *	0.743	.329	148	0.399	2.03	65	نیر	بوری پینجه‌م
				0.378	2.35	85	می	

* چونکه (Sig.> 0.05) .

له خشته‌ی (20) دوی ئه‌وه‌ی تویره‌ان (Independent sample t. test) به‌کاره‌یتا بۆ دوو نمونه‌ی سه‌ربه‌خۆ ئه‌وه دهرکه‌وت که له بواره‌کانی (1, 2, 3) جیاوازی به‌لگه‌داری ثاماری هه‌یه له ئاستی (0.05) له‌نیوان ره‌گه‌زی (نیر و می) له وه‌لامدانه‌وه‌یان بۆ پیوه‌ره‌که له سه‌رجه‌م جیاوازییه‌کان له‌به‌رژه‌وه‌ندی ره‌گه‌زی (نیر) دان، به‌لام له بواره‌کانی (4, 5) هه‌یج جیاوازییه‌کی به‌لگه‌داری ثاماری به‌دیناکریت له‌نیوان ره‌گه‌زی نیر و می به‌و پییه‌ی به‌های ئه‌گه‌ری (sig) گه‌وره‌تریه له ئاستی به‌لگه‌داری (0.05). خشته‌ی (21) جیاوازی ثاماری له نیوان کۆی گشتی بواره‌کان دهرده‌خات:

خشته‌ی 21 جیاوازی ثاماری له نیوان کۆی گشتی بواره‌کانی راهیتانی کارامه‌یه‌ی بنچینه‌یه‌کانی وانه‌وتنه‌وه له‌سه‌ر بنه‌مای جیاوازی (ره‌گه‌ز) به‌به‌کاره‌یتانی (Independent sample t. test)

به‌لگه‌داری ثاماریی (0.05)	به‌های t. test بۆ دوو نمونه‌ی سه‌ربه‌خۆ		نمره‌ی ئازادی	لادانی پیوه‌ری	ناوه‌ندی ژمیره‌ی	ژماره‌ی نمونه‌کان	ره‌گه‌ز	کۆی بره‌گه‌کانی پیوه‌ر
	ئه‌گه‌ری Sig.	هه‌ژمارکراو						
به‌لگه‌داری ثامارییه *	0.019	2.381	148	0.257	2.32	65	نیر	
				0.284	2.21	85	می	

له خشته‌ی (21) رونه‌کراوه‌ته‌وه که ناونده‌ژمیره‌ی (نیر) بریتیه له (2.32) به لادانی پیوه‌ری (0.257) و ناونده‌ژمیره‌ی (می) بریتیه له (2.21) به لادانی پیوه‌ری (0.284) به نمره‌ی ئازادی (148)، به‌های تائی هه‌ژمارکراو بریتیه له (2.381) به نرخه‌ی ئه‌گه‌ری (0.019) که ئه‌مه‌ش بچوکره له ئاستی به‌لگه‌داری (0.05)، که‌واته جیاوازییه‌کی به‌لگه‌داری ثاماری هه‌یه له ئاستی (0.05) له نیوان ره‌گه‌زی نیر و می له وه‌لامدانه‌وه‌ی پیوه‌ری کارامه‌یه‌ی بنچینه‌یه‌کانی وانه‌وتنه‌وه، له به‌رژه‌وه‌ندی ره‌گه‌زی نیر.

4.2.1 دهرخستنی جیاوازی به‌لگه‌داری ثاماری له وه‌لامدانه‌وه‌ی پیوه‌ری کارامه‌یه‌ی بنچینه‌یه‌کانی وانه‌وتنه‌وه له‌سه‌ر بنه‌مای جیاوازی (سالانی خزمه‌ت) بۆ سه‌رجه‌م بواره‌کان:

به‌مه‌به‌ستی دهرخستنی ئه‌م جیاوازییه‌، تویره‌ر تاقیکردنه‌وه‌ی (ANOVA) بۆ دوو نمونه‌ی سه‌ربه‌خۆ به‌کاره‌یتا بۆ زانینی جیاوازی ثاماری له نیوان ناونده‌ژمیره‌ی هه‌ردوو ره‌گه‌زی (سالانی خزمه‌ت) بۆ پیوه‌ری کارامه‌یه‌ی بنچینه‌یه‌کانی وانه‌وتنه‌وه، هه‌روه‌ک له خشته‌ی (22) داتا و ئه‌نجامه‌کان خراونه‌ته‌روو:

خشته‌ی 22 جیاوازی ثاماری نیوان بواره‌کانی راهیتانی کارامه‌یه‌ی بنچینه‌یه‌کانی وانه‌وتنه‌وه له‌سه‌ر بنه‌مای جیاوازی (سالانی خزمه‌ت) به‌به‌کاره‌یتانی (Anova)

بوار	سالانی خزمه‌ت	ن	ناوه‌نده ژمیره‌ی	لادانی پیوه‌ری	به‌های F	ئه‌گه‌ری Sig
کارامه‌یی پلاندانان	که‌متر له 15	40	2.55	0.361	38.251	0.00
	15-21	50	2.49	0.433		
	زیاتر 22	60	2.02	0.198		
کارامه‌یی به‌ریوه‌بردنی پیوه‌ندییه مروویه‌کان	که‌متر له 15	40	2.60	0.309	54.937	0.00
	15-21	50	2.55	0.421		

		0.267	1.99	60	زیاتر 22	
0.00	26.207	0.327	2.49	40	که متر له 15	کارامهیی گه شه پیدانی پیشهیی و زانستی
		0.390	2.38	50	21-15	
		0.330	2.02	60	زیاتر 22	
0.00	5.361	0.350	2.47	40	که متر له 15	کارامهییبه کومه لایه تیه کان
		0.446	2.32	50	21-15	
		0.389	2.20	60	زیاتر 22	
0.52	0.656	0.437	1.99	40	که متر له 15	کارامهیی هه لسه نگاندن
		0.373	2.08	50	21-15	
		0.363	2.04	60	زیاتر 22	

له خشتهی (22) دواي ئه وهی تويزه ران تيستی (ANOVA) به کارهيتا بو گوروي سالانی خزمهت بو هه ر بواريک به جيا، ده رکه وت که جياوازييه کی به لگه داری ئاماری له ئاستی (0.05) هه يه له بواره کانی (1، 2، 3، 4) له نيوان سالانی خزمهتی (که متر له 15، و 15 تا 21، و زیاتر له 22)، دواي ئه وهی تويزه ران تاقیکردنه وهی دوايان ئه نجامدا بو ئه وهی بزانه جياوازييه که له نيوان کام چینی سالانی خزمه تدايه، ده رکه وت له هه ر چوار بواره که جياوازی له نيوان (که متر له 15 و زیاتر له 22)، هوکاري ئه مه ش ده گه رپته وه بو ئه وهی ئه و ماموستايانهی سالانی خزمه تيان زیاتره پييانوايه ئه زموونی ئه وان به سه بو بنياتنانی کارامه ييه بنچينه ييه کانی وانه وتنه وه، به لام راستييه که ئه وه يه که په روه رده له گورانکاریه کی خیرادايه و ماموستا سالانه پيويستی به نوييونه وه يه. سه بارهت به بواری کارامه يي هه لسه نگاندن، هيچ جياوازييه کی به لگه داری ئاماری له نيوان چينه کانی سالانی خزمهت به دینه کرا. له خشتهی (23) جياوازی ئاماری نيوان کوی گشتی بواره کانی روونکراوته وه:

خشتهی 23 جياوازی ئاماری نيوان کوی گشتی بواره کانی کارامه ييه بنچينه ييه کانی وانه وتنه وه له سه ر بنه مای جياوازی (سالانی خزمهت) به به کارهيتانی (Anova)

بوار	سالانی خزمهت	ن	ناوهنده ژمیری	لادانی پیوه ری	به های F	ئه گه ری Sig
کوی بواره کان	که متر له 15	40	2.43	0.206	44.556	0.00
	21-15	50	2.37	0.267		
	زیاتر 22	60	2.05	0.183		

له خشتهی (23) دواي ئه وهی تويزه ران تيستی (ANOVA) به کارهيتا بو گوروي سالانی خزمهت بو کوی بواره کان، ده رکه وت که جياوازييه کی به لگه داری ئاماری له ئاستی (0.05) هه يه، و هه رکاتیک جياوازی هه بیت پیويسته تاقیکردنه وهی دواي بکريت بو ئه وهی بزانه ریت جياوازييه که له نيوان کام له چينه کانه، دواي ئه نجامدانی تاقیکردنه وه که ده رکه وت جياوازييه که له نيوان چینی (که متر له 15 و زیاتر له 22).

4. 2. 3 ده رخشتهی جياوازی به لگه داری ئاماری له وه لامدانه وهی پیوه ری کارامه ييه بنچينه ييه کانی وانه وتنه وه له سه ر بنه مای جياوازی (پسپوری) بو سه رجه م بواره کان:

به مه به ستهی ده رخشتهی ئه م جياوازييه، تويزه ر تاقیکردنه وهی تائی (Independent sample t. test) بو دوو نمونهی سه ره خو به کارهيتا بو زانینی جياوازی ئاماری له نيوان ناهنده ژمیری (پسپوری) بو پیوه ری کارامه ييه بنچينه ييه کانی وانه وتنه وه، هه روه ک له خشتهی (24) داتا و ئه نجامه کان خراونه ته روو:

خشتهی 24 جیاوازی ئاماری نیوان بوارهکانی پیوهری راهیتانی کارامهییی بنچینهییی کانی وانهوتنهوه لهسه ر بنه مای جیاوازی (پسپوری) به به کارهیتانی (Independent sample t. test)

ئاستی به لگه داری (0.05)	به های t. test بو دوو نمونه ی سه ره بخو		نمره ی ئازادی	لادانی پیوهری	ناوهندی ژمیره یی	ژماره ی نمونه کان	پسپوری	بواره کان
	ئه گه ری Sig.	هه ژماره کراو						
به لگه داری ئاماری نییه	0.736	0.338	148	0.399	2.31	80	کومه لایه تی	بواری یه که م
				0.431	2.33	70	زانست	
به لگه داری ئاماری نییه	0.633	0.479	148	0.419	2.36	80	کومه لایه تی	بواری دووهم
				0.467	2.32	70	زانست	
به لگه داری ئاماری نییه	0.358	0.921	148	0.404	2.29	80	کومه لایه تی	بواری سێیه م
				0.401	2.23	70	زانست	
به لگه داری ئاماری نییه	0.731	0.344	148	0.375	2.30	80	کومه لایه تی	بواری چوارهم
				0.451	2.33	70	زانست	
به لگه داری ئاماری نییه	0.274	1.094	148	0.377	2.08	80	کومه لایه تی	بواری پینجه م
				0.396	2.01	70	زانست	

له خشتهی (24) دوا ی ئه وه ی تو یژه ران تیس تی (Independent sample t. test) به کارهیتا بو گو راوی پسپوری بو هه ر بواریک به جیا، ده رکه وت که ه یچ جیاوازیی ه کی به لگه داری ئاماری له ئاستی (0.05) نییه بو گو راوی پسپوری (کومه لایه تی و زانست) له وه لامدانه وه یان بو پیوه ری کارامه یی بنچینه یی کانی وانه وتنه وه. له خشتهی (24) جیاوازی ئاماری نیوان کوی گشتی بوارهکانی روونکراوته وه:

خشتهی 25 جیاوازی ئاماری نیوان کوی گشتی بوارهکانی کارامه یی بنچینه یی کانی وانه وتنه وه له سه ر بنه مای جیاوازی (پسپوری) به به کارهیتانی (Independent sample t. test)

ئاستی به لگه داری (0.05)	به های t. test بو دوو نمونه ی سه ره بخو		نمره ی ئازادی	لادانی پیوهری	ناوهندی ژمیره یی	ژماره ی نمونه کان	پسپوری	کوی بره گه کانی پیوه ر
	ئه گه ری Sig.	هه ژماره کراو						
به لگه داری ئاماری نییه	0.608	0.514	148	0.270	2.27	80	کومه لایه تی	
				0.286	2.25	70	زانست	

له خشتهی (25) دوا ی ئه وه ی تو یژه ران تیس تی (Independent sample t. test) به کارهیتا بو گو راوی پسپوری بو کوی بوارهکان، ده رکه وت که ه یچ جیاوازیی ه کی به لگه داری ئاماری له ئاستی (0.05) نییه بو گو راوی پسپوری (کومه لایه تی، زانست) له وه لامدانه وه یان بو پیوه ری کارامه یی بنچینه یی کانی وانه وتنه وه.

5. دهره نجام، راسپارده، پيشنيز:**1.5 دهره نجام:**

- 1- نه نجامه كان دهره نجامه كه پروگرامي راهيناني وهزارهتي په روه رده به شيويهه كي گشتي روليكې ئه ريني هه هه له دستخستني كارامه ييه بنچينه ييه كاني وانه وتنه وه لاي ماموستاياني قوناغي بنه رته به ئاستي (ناوهند)، هم نه نجامه ش هاوشيوه هه له گه ل نه نجامي تويژينه وهه كاني هه ريه ك له (النعي، 2020)، (الغزو واخرون، 2004)، كه دهره نجامه وه راهيتان كاريگه ريهه كي ئه ريني هه هه له دستخستني كارامه ييه كاني ماموستايان.
- 2- جياوازي به لگه داري ئاماري هه هه له ئاستي (0.05) له نيوان ره گه زي (نير و مي) له وه لامدانه وهيان بو پيوه ري كارامه ييه بنچينه ييه كاني وانه وتنه وه، له به رژه وهندي ره گه زي نير.
- 3- جياوازي به لگه داري ئاماري هه هه له ئاستي (0.05) له نيوان چينه كاني سالاني خزمه ت (كه متر له 15، 15 تا 21، زياتر له 22) له وه لامدانه وهيان بو پيوه ري كارامه ييه بنچينه ييه كاني وانه وتنه وه، جياوازيه كه ش به زوري له نيوان چينه كاني (كه متر له 15، و زياتر له 22) دهره كه وي ت.
- 4- جياوازي به لگه داري ئاماري نيهه له ئاستي (0.05) له نيوان چينه كاني پسيوري (كومه لايه تي، زانستي) له وه لامدانه وهيان بو پيوه ري كارامه ييه بنچينه ييه كاني وانه وتنه وه.

راسپارده:

له ژير روشنابي دهره نجامه كان، تويژه ران هم راسپاردانه پيشكه ش ده كه ن:

- 1- گرنگيداني زياتر به ته كنه لوژياي فيركاري.
- 2- كرده وه ي خولي به رده وام له باره ي زانستي پيوانه و هه لسه نگاندي بو راهينه ران و ماموستايان.
- 3- دووباره دارشته وه ي پروگرامه كاني راهيتاني ماموستايان به شيوازيك بگونجيت له گه ل گورانكار ييه جيهانيه كاني په روه رده، به تاييه ني كارامه ييه كاني سه ده ي بيست و يه ك.
- 4- له دارشته وه ي پروگرامه كاني راهيتاني ماموستايان، پيوسته ناوه روكه كه ره نگره وه ي بنه ماكاني گه شه پيداني به رده وام بيت، كه پروژيه كي جيهاني نه ته وه يه كگرتو وه كانه.

پيشنيز:

- 1- نه نجامداني تويژينه وهه كي هاوشيوه له بازنه ي سييم له ژير روشنابي كومه ليك گوراو له نمونه ي جياوازي.
- 2- نه نجامداني تويژينه وهه كي له سه ر ماموستاياني قوناغي بنه رته له باره ي كاريگه ري پروگرامه كاني راهيتان له دستخسته وتني نه ريه كاني عه قل لاي قوتايان.

سه رچاوه كان:**سه رچاوه كان به زماني عه ره ي:**

- بوشرباك، أحمد خليفة (1995). "تطور برنامج تدريب المعلمين أثناء الخدمة في التعليم العام بدولة قطر". رسالة دكتوراه غير منشورة، معهد الدراسات التربوية، جامعة القاهرة.
- زيتون، حسن حسين (2004). مهارات التدريس، ط6. القاهرة: عالم الكتب.
- شحاتة، حسن و النجار، زينب (2003). معجم المصطلحات التربوية والنفسية. القاهرة: الدار المصرية اللبنانية.
- الطعاني، حسن أحمد (2002). التدريب، مفهومه وفعالياته: امج التدريبيه وتقويمها، بناء البرامج التدريبيه، مكتبة أنجلو المصرية.
- عبيدات، سهيل (2007). إعداده المعلمين وتنميتهم جدارا للكتاب العالمي، عمان، الاردن.
- عطية، مختار عبدالخالق (2013). فعالية برنامج تدريبي قائم على تعلم المدمج تنمية المهارات التدريسية والاتجاه نحو التعليم الالكتروني لدى الطلاب معلمي اللغة العربية بجامعة ملك السعود، مجلة كلية التربية بسوهاج، ع (33)، 1-46.
- عماوي، فارس حمود (2018). مدى ممارسة معلمي الدراسات الاجتماعية في الأردن لمهارات التدريس في ضوء معيار دراسات الاجتماعية، دراسات، العلوم التربوية، 45 (5)، ص (46-58).
- الغزو واخرون، عماد محمد، القريوتي، سرطاوي عبدالعزيز (2004): مهارات التدريس لدى معلمي التربية الخاصة بدولة الامارات العربية المتحدة، الجمعية المصرية لمنهج طرق التدريس، المؤتمر العلمي السادس عشر.
- محمود، صلاح الدين عرفة (2005). تعليم و تعلم مهارات التدريس في عصر المعلومات، القاهرة، عالم الكتب.
- موسى، رزق سالم (2018). فاعلية محتوى الدورات التدريبية للمعلمين وعلاقتها بادائهم من وجهة نظر المدراس في المحافظة المفرق في الأردن، (رسالة ماجستير غير منشورة)، جامعة يرموك، اربد، الأردن .
- النعي، ساره موسى (2020). دور الدورات التدريبية لمعلمي الثالثة الاولى في التنمية مهارات التدريس الفعال من وجهة النظر المعلمين

- انفسهم في ضوء بعض المتغيرات، قسم الاداره والمناهج، كلية العلوم التربيه، جامعة الشرق الأوسط، عمان-الأردن.
- الثقفي، خالد (2013). "تحديد الاحتياجات التدريسية لمعلمي الرياضيات بالمرحلة المتوسطة." رسالة ماجستير غير منشورة، كلية التربية ، جامعة أم قري.
- المنيع، الجوهرة بنت عبدالرحيم (2016). "اثر التدريب اثناء الخدمة في تنمية بعض مهارات مستويات جامعة الاميرة نورة بنت عبدالرحمن بالمملكة العربية السعودية." مجلة دراسات في التربية، جامعة أميرة نورة بنت عبدالرحمن، مملكة العربية السعودية (1).
- حميدة، امام مختار و آخرون (2003). مهارات التدريس، مكتبة زهراء الشرق، القاهرة، ط 2.
- رانيا، عزام ابو حليلة (2012). مهارات التدريس لدى الطلبة المعلمين تخصص تعليم اساسي بجامعة الاقصى بين المعرفة النظرية والاداء العملي.
- عبدالشافي، دينا حسن (2013). المهارات الاساسية للتعليم والتعلم مدى الحياة، تصور مقترح في اطار تحولات القرن الحادي والعشرين، دار المنظومة، الرواد في قواعد المعلومات العربية، المجلد 21، عدد 2.

سهراوهكان به زمانى ئينكليزى:

- Alan J. Singer et al (2003). Teaching to Learn, learning to Teach, a handbook for secondary school teachers, Lawrence Erlbaum associates, publishers, Mahwah, New Jersey, London.
- BHASIN, H (2020). What is training programs? Definition, Meaning, and Types. Marketing91, Home, Human Resources.
- KRAIGER, K (2017). Training from an organizational psychology perspective. Oxford Research Encyclopedia of Psychology. Oxford Research Encyclopedia of Psychology. Retrieved August 24, 2019 from.
- SLAVKOVIC, & SLAVKOVIC. "the importance of training in contemporary organizations." hotel and tourism management 7, no. 2 (2019): 115-125.
- MCCLELLAND, SUSAN D. A training needs assessment for the United Way of DVNN county Wisconsin. university of Wisconsin -stout, 2002.
- Ezzat, Muhammad Hashem (2016): Thinking Skills, Quickness of Intuition, and Training Packages, Al-Falah Bookshop for Publishing and Distribution, Amman, Jordan.
- Reda, Muhammad (2003): The effectiveness of a proposed training program to develop creative thinking skills in the cognitive creative performance of tenth grade students, (unpublished doctoral thesis), College of Higher Education Studies, Amman University, Jordan.
- Al-Fatly, Hussein Hashem (2014): Foundations of Scientific Research in Educational and Psychological Sciences, 1st Edition, Dar Safaa for Publishing and Distribution, Amman, Jordan.
- Gultom et al, (2020). Teaching skills of teacher in increasing student learning interest, Budapest International Research and Critics Institute journal. humanity and social science. ISSN 2615-1715 (print).
- MICHAEL, W; & RODNEY, C (1998). Why they enjoy teaching: the motivation of outstanding teaching teacher. Educational Technology, 9(2).
- Niamhom, W., Srisuantang, S., & Tanpichai, P. (2018). Satisfaction study towards classroom language training courses of English teachers in primary educational service area office, Nakhon Pathom province, Thailand. Small, 7, 25-00.

پاشکوی (1)
ناو و نازناوی بهریزان له شارهزایان و پسروران

پ	ناوهکان	نازناوی زانستی	پسپوری	شوینی کارکردن
1	د. حسین سعدي ابراهيم	پروفیسور	رینگاکانی وانهوتنهوه	زانکوی سهلاهدین/ کۆلیژی پهروهردی وهرزشی
2	د. جواد نعمت حسین	پروفیسور	رینگاکانی وانهوتنهوه	زانکوی سلیمانی/ کۆلیژی پهروهردی بنهپهتی
3	د. سلوی أحمد امین	پروفیسور	پیانوه ههلسهنگاندن	زانکوی سهلاهدین/ کۆلیژی پهروهردی بنهپهتی
4	د. فرهاد علی مصطفی	پروفیسور	رینگاکانی وانهوتنهوه	زانکوی سهلاهدین/ کۆلیژی پهروهردی شهقلاوه
5	کریم احمد عزیز د.	پروفیسوری یاریدهدهر	رینگاکانی وانهوتنهوه	زانکوی گهرمیان/ کۆلیژی پهروهردی
6	د. زهردهشت محمد روف	پروفیسوری یاریدهدهر	رینگاکانی وانهوتنهوه	زانکوی سلیمانی/ کۆلیژی پهروهردی بنهپهتی
7	ئەشقی سلیمان حسۆ د.	پروفیسوری یاریدهدهر	رینگاکانی وانهوتنهوه	زانکوی سهلاهدین/ کۆلیژی پهروهردی بنهپهتی

پاشکوی (2)
پێوهی راهینانی کارامهییه بنچینهییهکانی وانهوتنهوه

ژ	کان برگه	بهرز	ناوهند	نزم
	تییان دایت له کارامهیی پلاندانان (ئایا وانهکانی راهینان یارمه			
1	دانانی پلانی گونجاو بۆ ههر وانهیهک			
2	دانانی ئامانجهکانی وانهکه بهجۆریک بتوانریت ببینری و تییینی بکریت			
3	شیکردنهوهی ئامانجهکان بۆ مهعریفی، وێزدانی و جوولهیی			
4	دابەشکردنی کات بهسەر بهشهکانی وانهکه			
5	رهچاوکردنی ئاستی عهقلی فیرخوازهکانت			
6	ریزه بندکردنی چه مکه سه رهکییهکانی بابتهکه			
	کارامهیی بهریوه بردنی پێوهندییه مرۆپیهکان (ئایا وانهکانی راهینان تواناداری کردووی			
	پرووی:له			
7	دروستکردنی پێوهندییهکی دیموکراتی لهسەر بنهمای ریز و گفتوگو			
8	سازکردنی پێوهندییهکی تهواوکارانه لهنیوان فیرخوازن			
9	بهشداریییکردنیکی کارای فیرخوازن بهبی جیاوازی			
10	ئاراستهکردنی بونیادنه رانهی رهفتاری فیرخوازن			
11	ئاراستهکردنی فیرخوازن بۆ کونترۆلکردنی خۆیان			
	ی هیز و توکمهی گهشه پیدانی پیشهیی و زانستی (ئایا وانهکانی راهینان بهکارامه			
	نجامدانی:ر ئهسه له کردووی			
12	ههلبژاردنی میتودی گونجاو له گهله وانهکه.			
13	گهشه پیدانی ههستی شانازیکردن به پیشهیی مامۆستایهتی			
14	رجهستهکردنی چه مکه و راستیهکانی پسپورییه که تبه			
15	کارهینانی ئامرازهکانی فیرکردن به			
16	لوژیای فیرکاری کنه به کارهینانی ته			
17	بردن و ریکخستنی پۆل پێوهیی به کارامه			
	رگرتن سوود وه تییان داوی له تیهکان (ئایا وانهکانی راهینان یارمه لایه کارامهییه کومه			
	وه له: تیه لایه رووی کومه له			
18	تکه بواری پسپورییهکان له بیژهناسینی وانه			
19	کهشداربوانی خوله به گهکان له تیه لایه له کومه سهی مه بارهیی بیرورا له وه گۆرینه			

			وهردهکار و له لک لهل خه گه نیانه له ده زیادکردنی روشنبیری وتوویژی مه	20
			و خولانه گرنکی ئه سست به شداریوان، هه ل به گه لیبون و کارلیککردنت له کاتی تیکه داهاتوو کردوو له	21
			گه شه پیدانی زیاتری لایه نی کومه لایه تی (له ناو خویندنگه و له دهره وهی)	22
			کارامه یی هه لسه نگاندن (نایا وانه کانی راهینان دهوله مهندی کردووی له	مپینجه
			به کارهینانی شیوازه جیاوازه کانی هه لسه نگانندی فیرخوازان	23
			به ستنه وهی پرسیاره کانی هه لسه نگاندن به ئامانجه کانی وانه که	24
			به کارهینانی توماری رۆژانه ی هه لسه نگاندن	25
			دیاریکردنی ئاسته نگه کانی به رده م پرۆسه ی فیرکاری له ژیر روشنایی شیوازه جیاوازه کانی هه لسه نگاندن	26
			دیاریکردنی که موکوریه کانی میتوده کانی وانه وتنه وه له ژیر روشنایی دهره نجامه واقعیه کانی هه لسه نگاندن	27

دور مشروع التدريب لوزارة التربية لاكتساب المهارات الأساسية للتدريس لدى المعلمين في مرحلة الأساس

أرام عيسى ميرزا مرزا / مديرية العامة لتربية أربيل، وزارة التربية، إقليم كردستان، العراق

Aramissa85@gmail.com

رهبر مسعود عبدالخالق / مديرية العامة لتربية أربيل، وزارة التربية، إقليم كردستان، العراق

raharabar664@gmail.com

عزيز سعيد عزيز / مديرية العامة لتربية أربيل، وزارة التربية، إقليم كردستان العراق

azeezsaeed465@gmail.com

ملخص

اجري هذا البحث بهدف معرفة تأثير دور مشروع التدريب لوزارة التربية لاكتساب المهارات الأساسية للتدريس لدى المعلمين في مرحلة الأساسية، و معرفة الفروقات بموجب متغيرات الجنس، سنوات الخدمة و الاختصاص. استخدم الباحثون الطريقة الوصفية التحليلية. تكون مجتمع البحث عبارة عن مجموع المعلمين من الحلقة الثانية في التربية في مركز محافظة أربيل لسنة الدراسية 2023_2024. لتحقيق اهداف البحث، قام الباحثون ببناء المقياس لتدريب المهارات الأساسية للتدريس وفق مبادئ القياس والتقويم التربوي. بعد أن تأكدوا الباحثون من درجة الثبات المشروع للمقياس، طبق الباحثون المقياس على عينة البحث الأساسية، التي تكونت من (150) معلم ومعلمة. و بعد جمع، تنظيم و تحليل البيانات، قاموا بتطبيق البرنامج الاحصائية SPSS. وصلوا الباحثون الى النتائج الآتية؛

1. ان مشروع التدريب لوزارة التربية حصل على الدور الايجابي لتنمية المهارات الأساسية بمستوى المتوسط و بالنسبة (78%).
 2. توجد فروق ذات دلالة احصائية في مستوى (0.05) بين الوسط الحسابي متغير الجنس (الذكور والاناث)، لصالح الذكور.
 3. توجد فروق ذات دلالة احصائية في مستوى (0.05) بين الوسط الحسابي متغير السنوات الخدمة، ظهرت الفروق ما بين أقل من (15 سنة و أكثر من 22 سنة).
 4. لا توجد فروق ذات دلالة احصائية في مستوى (0.05) بين الوسط الحسابي وفق متغير الاختصاص (علوم و الاجتماعيات).
- الكلمات المفتاحية: مشروع التدريب، المهارات الأساسية للتدريس، معلمين المرحلة الأساس.

The Role of Training Project of Ministry of Education to Acquire Basic Skills of Teaching of the Primary School Teachers

Aram Issa Mirza / General Directorate of Arbil Education, Ministry of Education, Kurdistan Region – Iraq

Aramissa85@gmail.com

Rahbar Masood Abdulkhaleq / General Directorate of Arbil Education, Ministry of Education, Kurdistan Region – Iraq

raharabar664@gmail.com

Azeez Saeed Azeez / General Directorate of Arbil Education, Ministry of Education, Kurdistan Region – Iraq

azeezsaeed465@gmail.com

Abstract

The purpose of this study was to determine how the Ministry of Education's training project helps primary teachers learn the fundamentals of teaching skills and to show how differences between them depending on the variables (gender, years of service, and specialization). The descriptive analytical method was employed by the researchers. For the academic year 2023–2024, all primary stage (second circle) instructors employed by the Erbil Central Education Directorate included the research population. To accomplish the goals of the study and gather data, the researchers built a training of basic teaching skills questionnaire. The questionnaire exhibited stability. The basic sample of the study, which included (150) male and female teachers, was administered the questionnaire by the researchers. The collection, organization, and analysis of the data have been done according to the (SPSS) program, and the researchers have reached these results:

- 1- The training program of the Ministry of Education has a positive role in developing the basic teaching skills of teachers.
- 2- There are statistically significant differences at the level (0.05) between male and female genders in favor of males.

- 3- There are statistically significant differences at the level (0.05) between years of service, and the differences appeared between less than (15 and more than 22).
- 4- There are no statistically significant differences at the level (0.05) between all specializations.

Keywords: Training Project, Basic Skills of Teaching, Primary School Teachers.